

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΒ | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1963 | ΑΡΙΘ 6

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΝΕΩΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

Β'

Εἰς τὰ προηγούμενα φύλλα τοῦ «Ἐφημερίου» ἐγνωρίσαμεν πολλάς πτυχὰς τῆς δράσεως τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὰ μέχρι τοῦδε λεχθέντα θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προστεθοῦν καὶ μερικὰ ἀκόμη.

Τοιοιτοτρόπως ἀξία ἰδιαίτερας μνείας καὶ ἐξάρσεως εἶναι ἡ κοινωνικὴ δράσις τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», τοῦ ἱεραποστολικοῦ καὶ ἐπιτελικοῦ αὐτοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» διατηρεῖ «Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον», εἰς τὸ ὁποῖον διαμένουν καὶ διαιτῶνται περὶ τοὺς 150 φοιτηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Οἱ πλεῖστοι τούτων εἶναι ὑπότροφοι τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἱερῶν Μητροπόλεων. Σπουδάζουν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀσχολοῦνται δὲ ἐν τῷ Οἰκοτροφείῳ εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀσκοῦνται φροντιστηριακῶς εἰς τὸ Κήρυγμα, τὴν Κατήχησιν καὶ τὴν Κοινωνικὴν δράσιν, ὡς καὶ εἰς πάντας τοὺς τομεῖς δράσεως τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας». Ἀξιοσημείωτον εἶναι, ὅτι μεταξὺ αὐτῶν καταλέγονται καὶ ἑτερόδοξοι φοιτηταὶ (ἐκ Γερμανίας κ.λ.π.), ὡς καὶ Ὀρθόδοξοι φοιτηταὶ ἐξ Οὐγκάντας (Κεντρικῆς Ἀφρικῆς), ἐξ Αἰθιοπίας, ἐκ Γκάνας, ἐξ Ἰαπωνίας, ἐκ Κορέας, ἐκ Λιβάνου, ἐκ Συρίας, ἐκ Σερβίας κ.λ.π. Οὗτοι λαμβάνουν ἐντεῦθεν τὰ φῶτα, διὰ νὰ τὰ μεταφέρουν εἰς τὰς μακρυνὰς πατρίδας των.

‘Ομοίως ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» διατηρεῖ «Ἀνωτέραν Σχολὴν Διακονισσῶν-Κοινωνικῶν Λειτουργῶν», ἡ ὁποία ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν εἰδικὴν ἐκπαίδευσιν («Διακονισσῶν»), δηλαδὴ ἐκκλησιαστικῶν κοινωνικῶν λειτουργῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ εἶναι ἱκαναὶ νὰ χρησιμεύσουν ὡς ἄμεσοι βοηθοὶ καὶ ὄργανα τῶν Ἐφημερίων κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τοῦ παρὰ τῆ οἰκογενεῖα ποιμαντορικοῦ καὶ κοινωνικοῦ αὐτῶν ἔργου. Εἰς τὴν Σχολὴν φοιτοῦν, διαμένουν καὶ διατρέφονται ἐντελῶς δωρεὰν Ἑλληνίδες πτυχιούχοι τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Ἑλληνικῶν Πανεπιστημίων.

Συμφώνως πρὸς τὸ κατὰ τὸ 1959 ἐκδοθὲν ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἱ Διακόνισσαι—Κοινωνικαὶ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας», ἐκάστη Διακόνισσα ἔχει τὰ ἐξῆς καθήκοντα ἐν τῇ ἐνορίᾳ: 1) Βοηθεῖ τοὺς ἐφημερίους εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς κατηχητικῆς κινήσεως. 2) Ἐπισκέπτεται, ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, τὰς οἰκογενεῖας τῶν ἐνοριτῶν καὶ εὐρίσκειται εἰς τακτικὴν ἐπικοινωνίαν μὲ αὐτάς. 3) Φροντίζει διὰ τὴν ἐπανασύνδεσιν μετὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τῶν τυχόν ἀπομακρυνομένων ἐνοριτῶν. 4) Παρέχει τὰς εὐκαιρίας εἰς τοὺς ἐκ τῶν ἐνοριτῶν δυναμένους, ἵνα ἐκδηλώσουν ἐμπράκτως τὰ πρὸς τοὺς πάσχοντας φιλάδελφα αἰσθήματά των. 5) Παρέχει τὴν ἡθικὴν τῆς συμπαραστάσιν εἰς πάντα ἔχοντα ἀνάγκην ταύτης. 6) Φροντίζει διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς γαλήνης εἰς τυχόν τεταραγμένας οἰκογενεῖας. 7) Φροντίζει διὰ τὴν προφύλαξιν τῶν ἐν ἡθικῷ κινδύνῳ εὐρισκομένων καὶ διὰ τὴν ἐπαναφορὰν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν τῶν τυχόν παρασυρθέντων. 8) Ἐπισκέπτεται τοὺς πάσχοντας καὶ τοὺς τεθλιμμένους πρὸς παραμυθίαν καὶ ἡθικὴν ἐνίσχυσιν. 9) Συνεργάζεται μὲ τὸ «Φιλόπτωχον Ταμεῖον» τῆς Ἐνορίας, διὰ τὴν οἰκονομικὴν περίθαλψιν τῶν πτωχῶν, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ. 10) Φροντίζει διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἀσθενῶν εἰς Νοσοκομεῖα, ἐφ’ ὅσον τὸ ἄμεσον περιβάλλον των δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο. 11) Ἐπισκέπτεται τακτικῶς τοὺς ἐν νοσοκομείοις, ἐν φυλακαῖς καὶ ἐν διαφόροις ἄλλοις ἰδρύμασιν ἐνορίτας. Καὶ μεριμνᾷ, κατὰ τὸ δυνατόν, ὑπὲρ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν. 12) Φροντίζει διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ὀρφανῶν τῆς Ἐνορίας εἰς Ὀρφανοτροφεῖα, καθὼς καὶ διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐν ἡθικῷ κινδύνῳ εὐρι-

σκομένων παιδίων εἰς κατάλληλα Ἰδρύματα. 13) Φροντίζει διὰ τὴν εἰσαγωγὴν ἀπροστατευτῶν ὑπερηλικῶν εἰς Γηροκομεῖα. 14) Φροντίζει διὰ τὴν νομιμοποίησιν τῶν σχέσεων τῶν παρανόμως συμβιούντων καὶ διὰ τὴν τακτοποίησιν τῶν ἐξωγάμων παιδίων. 15) Φροντίζει διὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἐξεύρεσιν ἐργασίας εἰς τοὺς ἀνέργους, χρησιμοποιοῦσα πρὸ παντὸς τὰς ἐν τῇ Ἐνορίᾳ ὑφισταμένας δυνατότητας. 16) Ἡ Διακόνισσα ἐν γένει ἀποβαίνει διὰ τῆς ἐργασίας της ὁ συνδυακτικὸς κρίκος τῶν ἐφημερίων μετὰ τῶν οἰκογενειῶν τῆς Ἐνορίας των εἰς ὅ,τι ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀναζωπύρησιν τοῦ ὀρθοδόξου ἐνοριακοῦ πνεύματος.

Ἐπειτα ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» διατηρεῖ καὶ «Οἶκον Φοιτητρίας», εἰς τὸν ὁποῖον, ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ ἐπιβλεψιν τῆς Ἐκκλησίας, παρέχεται ἀξιοπρεπῆς στέγασις καὶ χριστιανοπρεπῆς ἀγωγή εἰς τὰς φοιτητρίας τοῦ Πανεπιστημίου, αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἐκτὸς τῶν ἰδρυμάτων τούτων, ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν διατηρεῖ Ὀρφανοτροφεῖον ἀρρένων ἐν Βουλιαγμένῃ Ἀττικῆς, τὸ Ἀσυλον Ἁγίου Ἀνδρέου (θηλέων) μετ' ἐπαγγελματικῆς καὶ οἰκοκυρικῆς Σχολῆς ἐν Ν. Σμύρνῃ, τὸ νέον ὀρφανοτροφεῖον (θηλέων) τοῦ Ἀσύλου Ἁγίου Σπυρίδωνος ἐν Πειραιεῖ, τὸ Σπυράκειον Ἰδρυμα προικοδοτήσεως ἀπόρων κορασιδῶν ἐν Πειραιεῖ κ.λ.π.

Τὸ «Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον» τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὡς καὶ τὰ ἐπὶ μέρος «Φιλόπτωχα Ταμεῖα» τῶν Ἱερῶν ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν Μητροπόλεων ἀποτελοῦν σπουδαιότατην φιλανθρωπικὴν ὀργάνωσιν. (Τὰ ταμεῖα ταῦτα, ἐνισχυόμενα ἐκ τῶν εἰσφορῶν τῶν Ἱεραρχῶν καὶ τοῦ λαοῦ... χρησιμεύουν εἰς ἀνακούφισιν τῶν ἐνδεῶν διὰ τακτικῶν ἢ ἐκτάκτων βοηθημάτων, εἰς ἀποφυλάκισιν κρατουμένων ἐν ταῖς φυλακαῖς διὰ χρέη, εἰς προίκισιν ἀπόρων ἢ ὀρφανῶν νεανίδων, εἰς παροχὴν βιβλίων, ἄρτου, κρέατος καὶ χρημάτων ἰδίᾳ κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτάς, εἰς βοήθειαν μαθητῶν καὶ φοιτητῶν ἀπόρων πρὸς συνέχισιν τῶν σπουδῶν των, εἰς ἄσυλα ἀπόρων γερόντων, εἰς χήρας, εἰς ἀπόρους κληρικούς καὶ ἄλλα». (Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἔκδ. β', ἐν Ἀθήναις 1954, σελ. 173).

Αἱ Ἱερὰ Μητροπόλεις κατὰ κανόνα παρουσιάζουν θαυμαστήν δραστηριότητα εἰς τοὺς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς προνοίας. Αὗται, ἐκτὸς τῶν Φιλοπτώχων Ταμείων, ἴδρυσαν καὶ ἔχουν ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτῶν φροντίδα πλεῖστα εὐαγῆ ἰδρύματα καὶ συλλόγους. Συμφώνως πρὸς τὰς πληροφορίες, τὰς ὁποίας δίδει εἰς ἡμᾶς τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» τοῦ ἔτους 1962, τὰ κυριώτερα τῶν ἰδρυμάτων τούτων εἶναι ὄρφανοτροφεῖα, φιλανθρωπικοὶ σύλλογοι, σύλλογοι γονέων, σύλλογοι προστασίας ἀποφυλακισομένων, τεχνικαὶ σχολαί, οἰκοκυρικαὶ σχολαί, παιδικοὶ σταθμοί, χριστιανικαὶ ἐστίαι, ἐνοριακὰ κέντρα νεότητος, ὄργανώσεις συσσιτίων, οἰκοτροφεῖα μαθητῶν καὶ μαθητριῶν, φιλόπτωχοι ἀδελφότητες, ἄσυλα ἀνιάτων, μορφωτικὰ καὶ πνευματικὰ κέντρα, κατασκηνώσεις, νηπιαγωγεῖα, γηροκομεῖα, σχολαὶ τυφλῶν, σχολαὶ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, μουσεῖα, βιβλιοθηκαί, λαϊκὰ ἀκαδημαί, ἐκκλησιαστικαὶ στέγαι νεότητος, νοσοκομεῖα, πτωχοκομεῖα, γεωργικαὶ καὶ ἐπαγγελματικαὶ σχολαί, ἀντικαρκινικοὶ σύλλογοι, σχολαὶ κωφάλαλων, αἴθουσαι διαλέξεων, ἀναγνωστήρια, σχολαὶ χειροτεχνίας κ.τ.τ.

Αἱ θαυμασταὶ ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς προνοίας, περὶ τῶν ὁποίων ἐκάμαμεν λόγον εἰς τὰ προηγούμενα ἄρθρα μας, πείθουν, ὅτι τὰ χριστιανικὰ ιδεώδη δὲν εἶναι χίμαιρα καὶ οὐτοπία, ἀλλὰ δύνανται νὰ γίνουσι ζωντανὴ πραγματικότητα. Καὶ ἐὰν ἀκόμη ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης ὑποφέρει, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἔχει ψυγῆ ἢ ἀγάπην τῶν πολλῶν καὶ δὲν διέπονται ὅλοι ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Πρέπει ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ ἄνθρωποι νὰ ἀντιληφθῶμεν, ὅτι «οἱ πολλοὶ ἐν σώμᾳ ἐσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ δὲ καθεὶς ἀλλήλων μέλη» (Ρωμ. ιβ', 4 ἐξ. Ἐφεσ. δ', 15-16. Κολ. α', 18-24· β', 19). Πρέπει νὰ «ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως» (Γαλ. ς', 10). Κατ' ἐξοχήν οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοί μας δεόν νὰ γίνουσι φορεῖς τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἐν ταῖς ἐνορίαις των.

(Τέλος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ἀναδρομὴ εἰς τὰ περασμένα

Η ΑΓΙΑ ΔΥΝΑΜΙΣ

Ὁ περασοτικός ἀπὸ τὴν ὁδὸ Μητροπόλεως αἰσθάνεται πραγματικὴν ἔκπληξιν, βλέποντας ἐμπρὸς τοῦ τὴν ὑποβλητικὴν δομὴ ἑνὸς μικροῦ ναϊδρίου, μὲ τὸ ἰδιότυπο καμπαναριό του, ποῦ στεγάζεται, συνεσταλμένο καὶ σὰν περίφοβο, κάτω ἀπὸ τὴν στοὰ ἑνὸς μεγαλοπρεποῦς νέου κτιρίου ἀπ' αὐτὰ ποῦ ξεφυτρώνουν, κάθε στιγμή, σ' ὅλη τὴν ἔκτασιν τῆς πρωτεύουσας μας καὶ δὲν ἔχουνε—κατὰ κανόνα— κανένα ἄλλο ρυθμό, παρά τὸν ἄχαρον ὄγκο τους. Στὸ κτίριο αὐτὸ λέγεται, πὼς θὰ μεταρφεθῆ τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Ἐργασίας.

* * *

Εἶναι ἀλήθεια παράδοξο καὶ πραγματικὸ θαῦμα, πὼς κατωρθώθηκε νὰ περισωθῆ ἀπὸ τὴν ἰσοπεδωτικὴν καὶ τὴν ἀσυγκράτητην χρησιμοθηρικὴν ἐξαλλότητα τῶν νεωτέρων πολεοδόμων μας ὁ μικρὸς αὐτὸς ναός, ποῦ ἡ κατεδάφισή του δὲν θάτανε ἀπλῶς μιὰ μεγάλη ἀσέβεια, ἀλλὰ καὶ μιὰ ἱστορικὴ καὶ ἀπαράδεκτη ἐντελῶς ἀπώλεια μνημείου τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων, ποῦ στολίζεται κσὶ μὲ ὠραῖες τοιχογραφίες. Ἐπληροφορηθήκαμε, πὼς γιὰ νὰ μεταπειθοῦν οἱ ἀριόδιοι χρειασθήκανε μεγάλες προσπάθειες. Καὶ εἶναι πραγματικὰ ἄξιος τῆς εὐγνωμοσύνης ὄλων τῶν φιλαρχαίων καὶ φιλότεχνων ἀνθρώπων ὁ δραστήριος νέος Ἡγούμενος τῆς Πεντέλης πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος Προκόπης, ποῦ τὸ κατῴρθωσε. Διότι ἡ Ἁγία Δύναμις, ὅπως ἀποκαλεῖται ὁ μικρὸς αὐτὸς ναός με τὴν θαυματουργή του εἰκόνα, ἦτανε παρεκκλήσι τοῦ Μετοχιοῦ τῆς Πεντέλης στὰς Ἀθήνας, καὶ συνδέεται ποικιλότροπα μὲ τὴν ἱστορικὴ ζωὴ τῆς Τουρκοκρατούμενης πρωτεύουσάς μας, καὶ θάτανε κρίμα μεγάλο νὰ ἐξαφανισθῆ.

* * *

Σύμφωνα μὲ τὴν Παράδοξον, ἰδρυτῆς καὶ θεμελιωτῆς τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Μοναστηριοῦ φέρεται ὁ ἐπίσκοπος ἅγιος Τιμόθεος, ποῦ μαζί μ' ἄλλους κληρικούς του πέρασαν ἀπὸ τὴν Εὐβοία στὴν Ἀττικὴν καὶ κατέφυγαν στὸ καταδασωμένο Πεντελικό, γιὰ νὰ σωθοῦνε ἀπὸ τὸν ἄγριο κατατρεγμὸ τῶν Τούρκων. Ὁ κατατρεγμὸς αὐτὸς εἶχε ἀρχίσει καὶ εἶχε ξεσηκωθῆ ἀπὸ τὸν φοβερὸ Χριστιανομάχο Σουλτάνο τὸν Σελὴμ τὸν πρῶτο, ποῦ ἔλενε πὼς ἦτανε τόσο σκληρὸς, ὥστε στὰ ὀκτὼ χρόνια ποῦ ἐβασίλευσε ἐσκότωσε δώδεκα ἀδέλφια του καὶ ἑνδεκά Βεζυράδες του! Αὐτὸς λοιπὸν ὁ φοβερὸς καὶ τρομερὸς Σουλτάνος ξεσήκωσε τοὺς Τούρκους ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, καὶ μὲ τὴν γνώριμή τευς κακουργίαν ἔκλειναν Μοναστήρια, ἔσφαζαν τοὺς μο-

ναχούς των κι' ἔκαναν τζαμιά ὅλες τῖς Ἐκκλησιές. Καί ὁ κατατρεγμός αὐτὸς συνεχίζονταν ἀπὸ τότε.

* *

Περνώντας λοιπὸν οὐτὴν Ἀττικὴ καὶ καταφεύγοντας στὸ Πεντελικόν, ὁ ἅγιος Τιμόθεος ἀνακάλυψε οὐτὴν τοποθεσίαν τῆς Ἀγίας Τριάδος ἕνα ἀσκηταριὸ παντέρημο· γιατί ὁ ὅσιος ἀσκητὴς του εἶχε πεθάνει ἀπὸ χρόνια. Καί, κατὰ τὴν παράδοσιν, δὲν ἐσώζονταν παρὰ ὁ οκελετός του μονάχα, πού τὸν εἶχανε ξεπλύνει τὰ χιόνια καὶ οἱ βροχές, κι' ἄσπριζε κι' ἐφέγγιζεν μέσα στὴν ἔρημιάν, μ' ἕνα μικρὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας ἐπάνω στὸ στήθος του.

Στὴν τοποθεσίαν λοιπὸν αὐτὴ τῆς Ἀγίας Τριάδος ἀποφάσισε νὰ μείνῃ καὶ ν' ἀσκητέψῃ, μαζί μ' αὐτοὺς πού τὸν ἀκολουθοῦσαν, ὁ ἅγιος Τιμόθεος. Κι' ἐκεῖ ἀργότερα καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1678 ἐκτίσθηκε τὸ μεγάλο Μοναστήρι τῆς Πεντέλης.

* *

Ἡ Μονὴ τῆς Πεντέλης, χάρις στὸν ἅγιο Τιμόθεο πού ἔγινεν ὁ πρῶτος τῆς Ἠγούμενος, γρήγορα ἀπόκτησε πολὺ μεγάλη φήμη καὶ περιουσίαν, κι' ἐγένικεν ἡ φτωχομάνα ὅλης τῆς σκλαβωμένης ὑπαίθριας Ἀττικῆς. Οἱ καλόγηροί τῆς ἐξεχέρσωσαν κι' ἐξελόγησαν πολλὰ θαμνωμένα ἀγριοτόπια, ἐφύτεψαν ἀμπέλια, ἐμπόλισαν ἀγριελιές κι' ἐφύτεψαν καινούργια ἐλαιόδενδρα, κι' ἀπόκτησαν μανδριά καὶ ποιμνία μεγάλα. Καὶ τὸ Μοναστήρι διατηροῦσε πολλὰ ζευγάρια καματερῶν βωδιῶν, πού μ' αὐτὰ καλλιεργοῦσαν οἱ Μοναχοὶ τὰ κτήματα, κι' ἐσπέρνανε σιταροκρίθαρα, κι' ἄλλα λογῆς-λογῆς Δημητριακά.

Κι' ὅταν ἀπόθανεν ὁ ἰδρυτὴς του καὶ Ἠγούμενός του ἅγιος Τιμόθεος, τὰ κτητορικὰ δικαιώματα τοῦ Μοναστηριοῦ καὶ ἡ Ἠγουμενία του ἐπέρασε στὴν οικογένειαν τῶν Δεγληρῆδων. Κι' ἐπὶ τριακόσια ὀλόκληρα χρόνια ἐπερνοῦσεν ἀπὸ θεῖο σ' ἀνεψιό, καὶ κάτω ἀπὸ τὴν συνετὴ καὶ στιβαρὴ τους διοίκησιν, ἀπόκτησε τεράστιαν ὑλικὴν ἀκμὴν, καὶ ἡ δύναμὴ τῆς καὶ ἡ ἐπιρροή τῆς ἀπλώθηκε σ' ὅλη τὴν Ἀττικὴν. Καὶ σ' ὄλο αὐτὸ τὸ διάστημα, μονάχα μιὰ φορὰ, πού ὁ Ἠγούμενος Νικηφόρος Δέγληρης ἔλειπε στὴν Πόλιν μαζί μ' ἄλλους προστοῦς καὶ προκρίτους γιὰ ὑποθέσεις τῶν Ἀθηνῶν, ἕνας μοναχὸς τοῦ Μοναστηριοῦ ὀνόματι Συμεῶν, πού ἦτανε κι' ἐξομολόγος, ἀποτόλμησε νὰ καταλάβῃ γιὰ λίγο καιρὸν τὴν Ἠγουμενίαν, ξεγελώνοντας τοὺς μοναχοὺς πὼς ἀπόθανε στὴν Πόλιν ὁ Ἠγούμενος, καὶ μετὴν ὑποστήριξιν μερικῶν ἀπὸ τοὺς προκρίτους, πού ἦτανε ἐχθροὶ τῶν Δεγληρῆδων. Μὰ σὲ λίγο ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν ἀποστολὴν του ὁ κανονικὸς Ἠγούμενος Νικηφόρος, καὶ τὸν ἔδιωξε κακῆν-κακῶς.

Ἡ μεγάλη αὐτὴ ἀκμὴ κι' ἐπιρροὴ τοῦ Μοναστηριοῦ ἐσυνεχίσθη καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση. Γιατὶ ὅλα τὰ χωριά γύρω-γύρω καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοί τους εἶχανε-ποιοὺς πολὺ καὶ ποιοὺς λίγο-οικονομικὴν ἐξάρτησιν ἀπὸ τὴν Μονή, εἴτε σὰν κολλῆγοι τῆς, εἴτε σὰν ἐπίμορτοι καλλιεργητὲς τῶν κτημάτων τῆς. Καὶ ὁ Ἡγούμενός τῆς ἦτανε πραγματικὸς Ἀττικάρχης. Ἀπὸ τοὺς τελευταίους δὲ αὐτοὺς μεγάλης ἐπιρροῆς Ἡγούμενους ἦτανε καὶ ὁ γνωστὸς Μητροφάνης, ποὺ ἔμενε, ἕως ἐσχάτων, στὸ Μετόχι τῆς Μονῆς καὶ στὸ σπίτι ποὺ εἶχε κτισθῆ ἐπὶ τῆς Ἡγουμενίας του, στὴ γωνία τῶν ὁδῶν Μητροπόλεως καὶ Νίκης καὶ ποὺ τώρα κατεδαφίσθηκε.

* * *

Ἡ μεγίστη περιουσία τῆς Μονῆς ὀλιγώστευε ἐν τῷ μεταξύ πολὺ, εἴτε ἀπὸ τὶς διαφορὲς κατὰ καιροὺς ἀπαλλοτριώσεις τῶν κτημάτων τῆς, ἢ ἀπὸ ἐκούσιες ἐκποιήσεις καὶ παραχωρήσεις σ' ἐπίμορτους καλλιεργητὲς ποὺ ἐξαγόραζαν συμβιβαστικῶς καὶ ἀντὶ πινακίου φακῆς τὸν κληρὸ τους· εἴτε ἀπὸ πυρκαϊές—ἐκούσιες ἀπὸ βοσκούς κι' ἀκούσιες ἀπὸ ἀπρόσεκτους— τῶν δασῶν τῆς, εἴτε καὶ ἀπὸ αὐθαίρετες καὶ παράνομες καταπατήσεις διαφόρων ἰσχυρῶν κι' ἐπιτηδείων. Ἐξαφανίσθηκαν ἐπίσης καὶ τὰ μεγάλα τῆς ποίμνια, καὶ τὰ καματερά καὶ τὰ μελισσοκήπια ποὺ εἶχε. Λίγο δ' ἔλειπε ν' ἀποστερηθῆ ὅλως διόλου κι' ἀπὸ τ' ἀπομεινάρια τῆς μεγάλης περιουσίας τῆς στὸ διαχωρισμὸ τῶν περιουσιῶν ὄλων τῶν Μονῶν σὲ διατηρητέα καὶ μὴ, ποὺ ἐγίνηκεν, ὅταν καταργήθηκε τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Ταμεῖο καὶ συνεστήθηκεν ὁ νέος οἰκονομικὸς ὀργανισμὸς τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ο.Δ.Ε.Π.

Τὸ κεντρικόν του τότε συμβούλιο, ἐπηρεασμένο ἀπὸ τὴν κακοδιοίκηση ποὺ ἐπικρατοῦσε στὴ διαχείριση τῆς ὅλης Μοναστηριακῆς περιουσίας, καὶ μὲ τὴν ἐπιδίωξη νὰ δημιουργήσῃ ἀσφαλεῖς κι' ἐπαρκεῖς πόρους στὸν νέον ὀργανισμό, περιώρισεν, μὲ πράξη του, τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα τῆς Μονῆς στὸ ἐλάχιστο καὶ δὲν ἀφῆκε παρὰ ἐλάχιστη μόνον ἔκτασιν ὀλόγουρα ἀπὸ τὸ Μοναστήρι. Ἐδημοσιεύθηκε μάλιστα καὶ τὸ σχετικὸν «ἐφ' ἅπασι» Β.Δ. ὅπως τὸ προέβλεπεν ὁ σχετικὸς ἰδρυτικὸς τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. Νόμος. Καὶ ὁ ὑπέρμετρος περιορισμὸς αὐτὸς θ' ἀπόμεινε ὀριστικὸς, πράγμα ποὺ θάτανε ἐντελῶς ἄδικο καὶ γιὰ τὴν ἱστορικὴ Μονή, μὰ καὶ γιὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν, ποὺ θ' ἀπεστερεῖτο ἔτσι οἰοσδῆποτε ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας τῆς, ποὺ θὰ τῆς ἐπέτρεπε νὰ πραγματοποιήσῃ τὶς πνευματικὲς τῆς ἐπιδιώξεις. Διωρθώθηκεν ὅμως τὸ ἄτοπο χάρις στὴν ἐπίμονη διαμαρτυρία καὶ τὴν ἐξαιρετικὴν ἰκανότητα καὶ δραστηριότητα τοῦ τότε Ἡγουμένου τῆς καὶ σήμερον Σεβ. Μητροπολίτου Κορινθίας κ. Προκοπίου, ποὺ ἦτανε καὶ Πρόεδρος

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

9. ΤΕΛΙΚΗ ΚΡΙΣΙΣ

«Καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δίκρνον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν...» (Ἄποκ. κα', 4).

Ἐὰν μιλοῦσε σ' ἐμᾶς ἓνας δυνατὸς καὶ ἀδιάβλητος δάσκαλος, ἢ προφήτης ἢ καὶ Ἄγγελος τοῦ Θεοῦ, ἀσφαλῶς θὰ ἔπρεπε νὰ προσέχαμε στὰ λόγια του, γιατί θὰ μιλοῦσε πάντα ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὰ λόγια αὐτὰ ἔπρεπε νὰ ἀκουσθοῦν καὶ νὰ προκαλέσουν μέσα στὴν ψυχὴ μας ἀνάλογα συναισθήματα, γιατί θὰ ἦσαν λόγια ἀποκαλυπτικά πού ἀφοροῦν τὸν ἑαυτὸ μας προσωπικά: τὴν εὐτυχία μας ἢ τὴ δυστυχία μας. Καὶ τοῦτο ὄχι σὰν ἓνα ἐπεισόδιο, σὰν μιὰ ἀνοιξιότικη περαστικὴ αὐρα ἢ σὰν μιὰ χειμωνιάτικη παγωνιὰ ὑποφερτὴ, ἀλλὰ σὰν μιὰ μόνιμη κατάστασι, δεδομένης τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, στὴν ὁποία πιστεύουν ὅλοι οἱ λαοί, πολιτισμένοι καὶ ἀπολίτιστοι· καὶ μάλιστα περισσότερο οἱ μορφωμένοι καὶ πολιτισμένοι, ἀρκεῖ νὰ μελετηθῇ ἡ Ἱστορία τῶν λαῶν. Μονάχα οἱ ἀστοιχείωτοι, ἢ οἱ πεισματάρηδες κακοὶ δὲν θέλουν νὰ ἐρευνήσουν καὶ νὰ μελετήσουν αὐτὴ τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ ρυθμίσουν τὴ ζωὴ τους. Κι' ἂν εἶναι ἔξυπνος, μυαλωμένος, συνειδητὸς ὁ ἄνθρωπος πού προσέχει στὰ λόγια τῶν μεγάλων πνευματικῶν ἀνθρώπων καὶ Προφητῶν, ἢ, κατὰ ἓνα τρόπο, τῶν Ἀγγέλων, πού φέρνουν τὰ μηνύματα τ' οὐρανοῦ στοὺς ἀνθρώπους, πολὺ περισσότερο ἓνας πού ἔχει τὴν εὐτυχία νὰκούη τις μεγάλες ἀλήθειες ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ. Δὲν ἔχει νὰ κάμῃ ἂν δὲν ἀκούη τὴν ἴδια του τὴ φωνή, ὡς φωνή· τὰ ὅσα ἐκθέτει ἡ Ἁγία Γραφὴ εἶναι δικά του μηνύματα κι' ἐντολές, εἶναι λόγια γραμμένα μὲ χέρι ἀνθρώπινο, ἀλλὰ καθοδηγούμενο ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅπως τονίζει ὁ Ἀπόστολος: «οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν

τοῦ νεοσυστάτου τότε Μοναστηριακοῦ Συμβουλίου. Ἐπανασυζητήθηκε λοιπὸν ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. ὁ ἄδικος ἐκεῖνος διαχωρισμὸς· καὶ μὲ τὴν ἔνθερμην ὑποστήριξη τοῦ δικαίου τῆς Μοῦσῆς ἀπὸ τὸν τότε Βασιλικὸν Ἐπίτροπον τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. κ. Σπεράντσαν ἐγίνηκεν νέος διαχωρισμὸς· δίκαιος αὐτὴν τὴν φοράν. Καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἐδέχθηκε νὰ δημοσιευθῇ νέον σχετικὸν Β. Διάταγμα, ὡς δημοσιευθέντος τοῦ πρώτου «ἔξ ἐσφαλμένου χειρογράφου».

(Ἐπεταὶ συνέχεια)

ΑΜΜΩΝΑΣ

ἄγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι» (Β' Πέτρ. α', 21). Μ' ἄλλα λόγια ἐκφράζουν τὴ βουλὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀφοροῦν τὴν αἰώνια μελλοντικὴ μας κατάστασι. Κι' εἶναι χαρακτηριστικὴ ἢ περικοπή, γιατί ἀμέσως μετὰ τὴν πτώσι τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ Θεοῦ τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ σωτηρία του ἐξεδηλώθη δυνατὰ καὶ ποικιλοτρόπως: «Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρούμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἀ ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἀ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελιο παρακύψαι» (Α' Πέτρ. α', 11-12). Ὁ Θεὸς ὁ Ἰδιος, λοιπόν, ὁμιλεῖ μέσῳ τῶν Γραφῶν καὶ κάθε δυσπιστία στὰ λεγόμενά τους, εἶναι θανάσιμον ἁμάρτημα μὲ ἀνάλογες εὐθύνες καὶ συνέπειες.

Ὁλόκληρος ἡ Καινὴ, ἰδία, Διαθήκη τοποθετεῖ καθαρά, μὲ σαφήνεια τὸ πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου στὴ γῆ καὶ στὸν Οὐρανό, καὶ δίνει τὴν πιὸ αὐθεντικὴ ἀλλὰ καὶ λογικὴ λύσι του: Ἄμαρτία— Ἄγῶν—Λυτρωμός. Καὶ τὰ τρία αὐτὰ εἶναι ἀναμφισβήτητα, καὶ βρίσκονται σὰν τὰ μόνα θέματα ποῦ πρέπει ν' ἀπασχολήσουν τὸν ἐλεύθερον ἄνθρωπο, τὸν ἄνθρωπο ποῦ εἶτε φιλοσοφεῖ ἀπλᾶ, εἶτε φιλοσοφεῖ μὲ πλοκὴ λέξεων καὶ φράσεων, θὰ καταλήξῃ στὴν ὠμὴ πραγματικότητι: Ὅτι πάλῃ σκληρὴ μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ ἀέναντος ἀγῶν μέχρις ὅτου κλείσῃ τὰ μάτια ὁ ἄνθρωπος ἀρχίζει ἀπὸ τότε ποῦ θὰ γεννηθῇ. Ἐπάνω στὸ κεφάλι του, ὥσπου νὰ ἐνηλικιωθῇ, γονεῖς, κηδεμόνες, διδάσκαλοι γιὰ νὰ κάμουν ἀτροφικὸ τὸ κακὸ στὴν τρυφερὴ ἡλικία καὶ νὰ καλλιεργήσουν τὸ ἀγαθὸ στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ. Σκοπός: Νὰ ὁμορφύνουν καὶ νὰ διατηρήσουν ὁμορφὴ τὴν ψυχὴ, νὰ θεμελιώσουν ὅλες τὶς προϋποθέσεις τῆς τωρινῆς ἢ αὐριανῆς εὐτυχίας του. Γιατί ὁ ἄνθρωπος, σὰν μιὰ ἐκφρασις τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, δὲν ἐπλάσθη νὰ βλέπῃ καὶ νὰ σιχαίνεται τὸν ἑαυτό του, οὔτε νὰ στεναζέῃ νύχτα καὶ ἡμέρα μέσα στὴν ἐξαθλίωσι καὶ στὴ δυστυχία. Ἡ ὠραία του ψυχὴ πάντα συνοδεύεται μὲ τὴν ὠραία ζωὴ καὶ ἐδῶ μέσα σὲ κύκλο ἡθικῆς ἀξιοπρεπείας. Καὶ ὅταν τὸ κακὸ τοῦ φυγαδεύῃ τὴν ὕλικὴ εὐτυχία, τὴ φυσικὴ ὑγεία καὶ κάθε ἀγαθὸ ποῦ συγκαταεῖ καὶ διατηρεῖ τὸν ἄνθρωπο ὡς ζωντανὸ ὄργανισμὸ, νὰ μπορῇ νὰ κρατήσῃ γιὰ λογαριασμὸ του αὐτὸ ποῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ δικὴ του βούλησι: τὴν ἀγιότητα τοῦ χαρακτῆρός του, ποῦ δὲν μπορεῖ κανεὶς ἀπολύτως νὰ τὴν μειώσῃ, ἀν ὁ ἴδιος δὲν καμφθῇ καὶ δὲν προδώσῃ τὸν ἑαυτό του. Αὐτὴ ἡ ἀγιότης, ὡς ἀποφυγὴ ἀπὸ παντός μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, (Β' Κορ. ζ', 1) μὲ τὴ βοήθεια τῆς

συνεργούσης Χάριτος, μένει ὡς ἀναντικατάστατο κεφάλαιο τοῦ ἀνήκει καὶ θὰ τοῦ ἀνήκη καὶ πέραν τοῦ τάφου. Ἐξωτερικοὶ καὶ ἐσωτερικοὶ πειρασμοὶ θὰ προκαλοῦν, θὰ διερεθίζουσι, θὰ ἀναταράσσουσι τὸν ψυχικὸν τοῦ βυθό. Ὅ,τι ἀκάθαρτο καὶ γιὰ τὴν ζωὴν μας —παροῦσαν καὶ μέλλουσαν— ἀσύμφορο, πρέπει νὰ πετιέται. Ἡ ἄρνησις, τὸ πνεῦμα τῆς ἠθικῆς ἀντιστάσεως θὰ κρατήσῃ τῶν ὁρμῶν τὴν ἐπίθεσι. Καὶ εἶναι ἐπίθεσις ἐχθρική κατὰ τοῦ ὠραίου ἑαυτοῦ μας κάθε αἴτημα ἁμαρτωλῶν τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ πνεύματός μας. Μὴ ἄκαιρη, παράνομη, ἐκτὸς τοῦ γάμου σαρκικὴ ἱκανοποίησις, οἰανδήποτε μορφὴ καὶ ἂν παίρνη—φυσικὴ ἢ ἀφύσικη— καὶ αὐτὸς ὁ ἐνηδονισμὸς μὲ τὰ σωματικὰ αἰσθητήρια, πού πρέπει νὰ ὑπηρετοῦν ὀλοκληρωτικὰ τὴν ἀρετὴν, ὅ,τι ξεπερνᾷ τὸ μέτρο σὲ κατοικία, διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, πλεονεξίαι, ἀδικίαι, μίση καὶ φθόνοι καὶ ἐγωῖσμοί, συκοφαντίαι καὶ διαβολαί, φιλόυλο καὶ φιλόζωο πνεῦμα, γενικῶς, ὅ,τι βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν εὐαγγελικὴν κατάκρισι καὶ τῶν ὁμοίων σαφῆ γνώσι μπορεῖ ὁ καθένας μας νὰ ἔχη μελετώντας καλὰ, προσεκτικὰ, μὲ φόβον Θεοῦ τὰ ἱερά κείμενα, ὡς μιὰ προγονικὴ, προσωπικὴ κατάρα, πρέπει νὰ ἐξαλειφθοῦν ἀπὸ τὴν πλάκα τῆς καρδιάς μας καὶ τοῦ μυαλοῦ μας τὸν πίνακα. Κι' εἶναι τοῦτο ὅχι ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ πού θὰ περιέκλειε ἀπειλήν. Ἡ ἀπειλή πού προκαλεῖ φόβον, δὲν συνεργεῖ μὲ τὴν ἐλευθέραν βούλησι τοῦ ἀνθρώπου καὶ αἶρει τὴν ἔννοια καὶ τὴν ἀξία τῆς ἀρετῆς. Ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι ἀνάγκης καὶ φόβου γέννημα, ἀλλὰ γλυκεῖα ἐπιδίωξις τῆς ψυχῆς πού πιστεύει στὸ Θεὸ καὶ στὴν ἀθάνατην ζωὴν.

Ἐχει, λοιπόν, καθήκον ὁ ἄνθρωπος νὰ καθάρῃ τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ σωματικὸν καὶ ψυχικὸν μολυσμὸν, πρῶτον καὶ ἐδῶ θ' ἀγωνισθῆ. Τὸ κακὸ μὲ τὴν πολυχρόνιον φιλοξενία του μέσα μας, μὲ τὴν ἀνοχὴν μας, μὲ τὴν πλοῦσια ἢ φτωχὴν τροφοδοτησί του ἀπὸ μᾶς τοὺς ἴδιους, δύσκολα ἀπαγιστρώνεται. Εἶναι τὸ φοβερὸν χταπόδι πού ἔχει τυλίξει θανάσιμα τὸ κορμὶ τῆς ψυχῆς μας. Εἶναι αὐτὸς ὁ ἀόρατος καρκίνος πού ἔχει σ' ὅλους τοὺς ἰστούς τῆς σαρκὸς μας ἀπλώσει τὰ μύρια πόδια του καὶ σ' αὐτό μας τὸ αἷμα. Εἶναι ὁ κισσός, πού ἔχει προωθήσει τὰ ριζίδια του στὰ βαθύτατα τῆς ὑπάρξεώς μας. Εὐκόλα ἀναπτύσσεται, ἀλλὰ δύσκολα ξερριζώνεται. Ἴδου γιὰτί ἐπιβάλλεται πάλη σκληρὴ, ἐντατικὴ, ἀδιάκοπη μὲ ὅλα τὰ μέσα πού μᾶς ὀπλίξει ὁ Θεός. Μυαλὸν ἔχουμε, συνείδησι, γνώσι τοῦ κακοῦ καὶ τῶν μορφῶν τοῦ κακοῦ. Ὁ ἔξυπνος ἄνθρωπος, ὁ εὐσυνείδητος, αὐτὸς πού σκέπτεται πῶς μιὰ ἡμέρα—καὶ πρὸ τῆς δευτέρας Παρουσίας—θὰ φύγῃ ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμον, ἀπὸ τὴν στιγμήν πού ἀπέκτησε γνωριμίας μὲ τὸν ἑαυτόν του, καλεῖται νὰ πρωταγωνιστήσῃ σ' αὐτοῦ τοῦ εἶδους τίς μάχας: Στις μάχας κατὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ, εἶπαμε, κακοῦ, χωρὶς «γιατί» καὶ χωρὶς

«έχουμε καιρό». Κάθε αναβολή αναδιπλώνει τὸ κακό, τὸ ταμπουρώνει ἰσχυρότερα καὶ ἐξ ἀντιθέτου σφυροκοπεῖ τὴ θέλησί μας καὶ τὴν ἀδυνατίζει. Ἐπιβάλλεται ἐπιθεσις πρὸς ἑξωσίν του, καὶ ἄμυνα ὅταν ξαναγυρίζη καὶ προσβάλλῃ τὰ τείχη μας. Δὲν ὠφελεῖ καθόλου στὸν ἀγῶνά μας τὸ φόρτωμα τῶν ἐλαττωμάτων μας στοὺς γονεῖς μας, στοὺς διπλανούς μας, στοὺς συναμαρτωλούς μας πρὸς ἀπόσεισιν τῆς εὐθύνης, γιὰ τὴν «ἐκαστος τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει» (Γαλ. στ', 5). Κι' ἐπειτα εἶναι ἀνανδρεία νὰ μὴν ἀναλαμβάνῃ ὁ ἐνοχος τὰς εὐθύνas του, τὴ στιγμή πού συνειδητὰ μετέσχε τῆς ἀμαρτωλῆς πανδαισίας. Ἡ Ἁγία Γραφή ὁμιλεῖ παντοῦ περὶ προσωπικῶν εὐθυνῶν καὶ ἀγῶνων. Ἰδροκοποῦν οἱ ἄλλοι τοῦ κόσμου ν' ἀποκτήσουν χρήματα, χτήματα, κοσμικὴ δόξα, θύματα πρὸς ἱκανοποίησιν ἀμαρτωλῶν πόθων, ἐνῶ τὸ τέρμα ὄλων αὐτῶν τῶν κόπων καὶ τῶν μόχθων δὲν εἶναι παρά τέφρα, ψιλόσκονη, καπνός, πνευματικός, ἠθικός καὶ αἰώνιος θάνατος. Ποιὸς μπορεῖ νὰ τ' ἀμφισβητήσῃ αὐτά; Λοιπόν; Ὅταν συνιστᾶται καὶ ἐπιβάλλεται πόλεμος κατὰ τοῦ κακοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ τὸν πόλεμον αὐτὸν ἀποδέχονται, σὰν ἀσφάλιστρο τῆς ἐναρέτου ζωῆς, ὅλα τὰ θρησκευτά καὶ οἱ φιλοσοφίες τοῦ κόσμου, ὅταν προφῆται, ἀπόστολοι, πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας μας μὲ τὴν πειρὰ τους σ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα μᾶς παροτρύνουν, δὲν χρειάζεται σκέψις βαθειὰ νὰ λάβῃ, ἂν δὲν ἔλαβε, ὁ καθένας μας τὰς ἀποφάσεις του.

Ἄλλ' ὁ ἀγῶνας μας ἔχει καὶ μιὰ διαφορετικὴ πλευρά. Δὲν ἀργεῖ, εἶπαμε κάπου ἄλλου, νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ «ἐκκλινον ἀπὸ τοῦ κακοῦ» (Ψαλμ. λγ', 15), ἀλλὰ καὶ ἡ ἐφαρμογὴ στὴν πρακτικὴν μας ζωὴ τοῦ «καὶ ποιήσον ἀγαθόν». Εἶναι κι' αὐτὸ μιὰ ἄλλη πλευρὰ τοῦ ἀγῶνός μας, ἔστω καὶ ἂν ὁ ἀποκεκαθαρισμένος καὶ ἀγνός ἄνθρωπος, σὰν ἀγαθὸ δένδρον, ἀγαθοὺς καρποὺς θὰ φέρῃ (Ματθ. ζ', 16). Βεβαίως, τὸ νὰ κάμῃ κανεὶς τὸ καλὸ δὲν συναντᾷ τόση δυσκολία, γιὰ τὴν προηγεῖται ἡ ψυχικὴ προπαρασκευὴ. Τὸ ὑπάρχον κακὸ δὲν ζημιώνει μονάχα τὸν ἄνθρωπον, ἀχρηστεύοντάς τον ὡς προσωπικότητα καὶ στὸν κόσμον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἐμποδίζει τὴν πρόοδο τοῦ ἀγαθοῦ πού κι' αὐτὸ εἶναι θεῖα κληρονομία μας. Παρὰ ταῦτα ὅμως πρέπει νὰ βιάσῃ ὁ ἄνθρωπος, ὁ καλὸς ἄνθρωπος πού πιστεύει στὸ Θεό, τὸν ἑαυτὸ του στὴν ἐπιτέλεσι καλῶν πράξεων (Ματθ. ια', 12). Εἶναι κι' αὐτὸ ἓνα εἶδος ἀγῶνος πού ἐπιβάλλει τὸ καθήκον καὶ μάλιστα τὸ χριστιανικὸ καθήκον. Καὶ τὸ ἀγαθὸν εἶναι πολλαπλοῦν. Ἔχει κι' αὐτὸ μιὰ πρισματικὴ ἐμφάνισι καὶ παίρνει πολλὰ χρώματα. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀρετῆς μπορεῖ, λίγο-πολύ, νὰ κάμνουν τὸ καλὸ ἢ πολλὰ καλά, ἀναλόγως τοῦ ψυχικοῦ δυναμισμού, τῶν χαρισμάτων πού ἔχουν (Α' Κορ. ζ', 7) καὶ τῆς ἰδιοσυγκρασιακῆς των κατασκευῆς, ἀρκεῖ νὰ

βιάσουν, ὅσοι δὲν ἔχουν ἔμφυτη, φυσικὴ καλωσύνη, τὸν ἑαυτοὺς.

Ἐπειτα ἀπὸ τοὺς ὀραίους ἀγῶνας, ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος πάντα βρίσκειται εὐεπίφορος στὸ κακὸ ἢ σὰν ἀπαλλαγῇ, μοιάζει τοῦ ἀναρρώνοντος ἀσθενοῦς, ἐπιβάλλεται ἡ συνεχὴς λήψις τῶν φαρμάκων: Συνεχὴς μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῶν Πατερικῶν ὁμιλιῶν καὶ μετάληψις τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, κατόπιν προπαρασκευῆς, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ ἐμπείρου Πνευματικοῦ. Ἔτσι θὰ ὀδεύη πρὸς τὴν ἀθάνατη δόξα μὲ τὴν βεβαιότητα τῆς σωτηρίας του καὶ θάκούσῃ τὴ θεϊκὴ φωνὴ τοῦ Χριστοῦ: «Εὖ δούλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου» (Ματθ. κε', 21). Ἄλλοιῶς θ' ἀφορισθῇ τῆς ἀγγελικῆς χορείας γιὰ πάντα κατὰ τὴ φρικτὴ ἐκεῖνη ἡμέρα τῆς Δευτέρας Παρουσίας (Ματθ. κε', 32). Ὁ Παῦλος εἶπεν: «Ὁ ἐὰν σπεῖρῃ ἄνθρωπος τοῦτο καὶ θερίσει» (Γαλ. στ', 7).

Ἄν καὶ δὲν παίζει κανένα ρόλο γιὰ τὸν ἐνάρετο ἢ ἀμαρτωλὸ ἡ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου, ὡς πρὸς τὸν χρόνον (Πράξ. α', 7), γιὰ τὸ θάνατος θέτει τέρμα στὴν πρόοδο τοῦ ἀγαθοῦ ἢ τοῦ κακοῦ, ἐν τούτοις δὲν βλάπτουν λίγα ἀγιογραφικὰ στοιχεῖα. Καὶ πρῶτα-πρῶτα ἐπανειλημμένως ὁ Κύριός μας μίλησε γιὰ τὴ Δευτέρα καὶ ἔνδοξη ἐμφάνισί του καὶ ἐπιβολὴ τῆς ἡθικῆς τάξεως στὸν κόσμον, ἀφοῦ ἀπαλειφθῇ τὸ κακὸ καὶ ἀφορισθοῦν οἱ κακοὶ ἀπὸ τοὺς ἀγαθοῦς, ὅπως τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων (Ματθ. κε', 33). Τὸ πρόβλημα τῆς Δευτέρας τοῦ Χριστοῦ Παρουσίας ἐτέθη καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδίους μαθητὰς του ὅταν ὁ Ἰησοῦς προεφήτευσε τὴν καταστροφὴ τῶν Ἱεροσολύμων: «Εἶπε ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος;» (Ματθ. κδ', 3). Καὶ εἶχαν δίκην νὰ ἐρωτοῦν, γιὰ τὴ συντέλεια τοῦ αἰῶνος μὲ τὴ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ἐπιβολὴ τῆς ἡθικῆς τάξεως καὶ ἀρμονίας στὸν κόσμον (Κολ. γ', 11), ὅπως ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στὸ σχέδιό της περιέλαβε, φέρεται σὰν ἓνα ἀναμφισβήτητο γεγονός, μὲ μερικὰ προαγγελτικὰ σημάδια: «Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας ἐν ὅλη τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι καὶ τότε ἔξει τὸ τέλος» (Ματθ. κδ', 14). Ἀνεξαρτήτως ἀν πιστεύσουν ἢ ὄχι οἱ ἄνθρωποι, τὸ Εὐαγγέλιον θὰ κηρυχθῇ, θ' ἀκουσθῇ ἀπ' ὅλον τὸν κόσμον, μέχρι καὶ τῆς ἐσχατιᾶς τῆς γῆς, οὕτως ὥστε νὰ μὴ ὑπάρξῃ λόγος ἀπολογίας κατὰ τὴ φοβερὴ ἐκεῖνη ἡμέρα ποὺ θὰ κριθῇ γιὰ πάντα τὸ μέλλον τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ γνώσις τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν θὰ γίνῃ, ὡς γνώσις, χτήμα ὅλων τῶν ἀνθρώπων ποὺ καλοῦνται, σὰν ἐλεύθερα ὄντα, νὰ ἐκλέξουν τὸ δρόμον τῆς ζωῆς τῶν, ἐφ' ὅσον ἔχουν ἀνοιχτὰ τὰ μάτια (Ἰωάν. ιβ', 35). Τὰ

προβλήματα ἀπλᾶ, ξάστερα, χωρὶς ὑπονοούμενα, διαφανῆ, θὰ τεθοῦν στὴ συνείδησι καὶ τοῦ μικροῦ παιδιοῦ, ἀφοῦ δοθοῦν, ὅπως καὶ δίδονται, λύσεις. Ἐπειτα, ἀφοῦ τὸ εὐαγγελικὸ φῶς θ' ἀπλωθῆ σ' ὅλον τὸν κόσμον, ὅπως δὴποτε, πρέπει, καὶ θὰ πραγματοποιηθῆ ἡ ἐπιστροφή τῶν Ἑβραίων στὴν πίστι τοῦ Χριστοῦ τὴν ὁποίαν οἱ πατέρες τῶν ἀπάθησαν. Τοῦτο βεβαιώνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς Ρωμ. ια, 25: «Πῶρως ἀπὸ μέρους τοῦ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέληθ, καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται καθὼς γέγραπται...». Ἡ πῶρως αὐτῆ τῶν Ἑβραίων, ὅπως καὶ ἄλλων ὡς ἀτόμων, εἶναι πρόβλημα ἐσωτερικόν, τῆς ἐλευθέρας τοποθετήσεως τοῦ καθενὸς ἐναντι τῶν ἀληθειῶν τοῦ Εὐαγγελίου, χωρὶς κανένα καταναγκασμό. Κατὰ σειράν γεγονότων θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἀντιχρίστου πού μετὰ τὰ ὄργανά του καὶ τὴ σατανικὴ του δρᾶσι, θὰ προσπαθήσῃ νὰ πλανήσῃ καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς: «Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς (Ματθ. κδ', 24). Τὸ γκρέμισμα μετὰ τὴ δρᾶσι τῶν σατανικῶν δυνάμεων εἶναι δυνητικόν, δὲν φέρεται σὰν ἀναγκαστικόν γεγονός πού ὀπωσδήποτε θὰ ὑποστῆ, θέλει δὲν θέλει, ὁ πιστός, ἀπὸ τὴ στερεότητα τῆς πίστεως τοῦ ὁποίου θὰ ἐξαρτηθῆ ἡ ἀντοχὴ του σὺς ἐπιθέσεις τοῦ Ἀντιχρίστου. Ὁ Ἀντιχρίστος σὲ περίοδο πού θὰ μεσολαβῆσῃ μέχρι τῆς τελικῆς κρίσεως θὰ πολεμήσῃ μετὰ λύσσα τὴ χριστιανικὴ πίστι καὶ ἀρετῆ, χωρὶς φυσικὰ νὰ ἔχη καὶ βεβαιότητα νίκης. Πολὸν θὰ δοκιμαστοῦν οἱ ἐκλεκτοὶ καρδιές, καὶ τοῦτο τὸ προλέγει ὁ Κύριος ὥστε νὰ εἶναι ψυχικῶς προπαρασκευασμένοι γιὰ τὴν ἀντίστασι καὶ ἀποτελεσματικὴν ἄμυνα (Ματθ. κδ', 24). Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἀπ. Ἰάκωβος συνιστᾷ: «Ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. Καθαρίσατε χεῖρας ἀμαρτωλοὶ καὶ ἀγνίστατε καρδίαν δίψυχον» (δ', 8). Ὁ ψυχικὸς καταρτισμὸς, ἡ ἀγνότης τῆς καρδιάς μᾶς φέρνουν κοντὰ στὸ Θεὸ πού θὰ μᾶς ὀπλίσῃ τότε μετὰ τὴ δύναμι τῆς ἀντιστάσεως, καὶ τὰ τερατουργήματα τῶν ὀργάνων τοῦ Σατανᾶ θὰ πέσουν στὸ κενόν. Θὰ ἐπακολουθήσουν μεγάλες γεωλογικὲς ἀναστατώσεις καὶ καταστροφές, πόλεμοι τοπικοὶ, πεῖνες, ἀρρώστειες καὶ σεισμοί. Ἡ ἀγάπη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων θὰ παγώσῃ καὶ αἱ ἠθικαὶ ἀξίαι θὰ περάσουν ἀπὸ τὸ φοβερὸ καμίνι τῆς δοκιμασίας, στὴ χλεύη τῶν ἀπίστων, ἀποστατῶν καὶ σαρκολατρῶν. Καὶ τοῦτο τὸ σημάδι εἶναι ἡ μεγαλύτερα συμφορὰ γιὰ τὸν ἄνθρωπον πού ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Θεοῦ, γιὰτὶ ἀχρηστεύεται πλήρως ὁ σκοπὸς τῆς ὑπάρξεώς του ἐδῶ κάτω στὴ γῆ, πρᾶγμα πού θὰ συντομεύσῃ τὴν συντέλεια τῶν αἰώνων καὶ τὴ γενικὴ κρίσι, δεδομένου ὅτι ὁ Θεὸς δὲν

ἔπλασε ἐλευθέρους ἀνθρώπους νὰ γίνουν γενίτσαροι στὴν ὑπηρεσία τοῦ Διαβόλου, ἀλλὰ πρόσωπα μὲ θεϊότητα γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν τὴν ἀρετὴ κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς Ἀληθείας ποὺ ἐκῆρυξε στὸν κόσμον ὁ Χριστός. Ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος πλέον ὅσα χρόνια κι' ἀν παραμείνῃ μετὰ τὸ ἄκουσμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὸ σταυρικὸ θάνατον τοῦ Κυρίου δὲν πρόκειται ν' ἀλλάξῃ οὔτε καρδιά οὔτε μυαλά, δὲν θὰ τοῦ χρειάζεται πλέον οὔτε τὸ ὑλικὸ φῶς. Καὶ ὁ ἥλιος θὰ σβύσῃ γιὰ πάντα, καὶ τὸ φεγγάρι θὰ παύσῃ ν' ἀντιφεγγί-ζῃ, καὶ τ' ἀστέρια θὰ ἐξαφανισθοῦν ἀπὸ τὰ μάτια μας καὶ ὁ λογικὸς οὐράνιος κόσμος ποὺ θ' ἄγνοῇ τὴ δευτέρη καὶ ἐνδοξὴ τοῦ Χριστοῦ παρουσία, θ' ἀνακατωθῇ (Ματθ. κδ', 29-35). Μέσα στὸ ἀδιαπέραστο αὐτὸ σκοτάδι, τὴν κυριολεκτικὰ ἀπόλυτη σιγή, θὰ ἐπακολουθήσῃ καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν, δικαίων καὶ ἁμαρτωλῶν (Ἰεζ. λζ'). Ὁλων αὐτῶν τα σώματα, κατὰ τὴν Παύλειον διδασκαλίαν καὶ τοῦ κοινοῦ ἀκόμη νοῦ τῆ λογικῆ, θὰ εἶναι ἀνεπίδεκτα φθορᾶς καὶ θανάτου, πνευματικὰ, χωρὶς γηίνους ὁρμᾶς καὶ αἰσθησιασμούς. Μιὰ νέα δημιουργικὴ δύναμις τοῦ Θεοῦ θὰ τ' ἀφθαρτοποιήσῃ, γιὰ νὰ παύσῃ αὐτὴ ἡ πάλη σαρκὸς καὶ πνεύματος, αὐτὴ ἡ ἔχθρα ποὺ κατατυραννεῖ, βασανίζει πρὸ παντὸς τὸν πιστὸ καὶ ἠθικὰ εὐαίσθητον ἄνθρωπον ποὺ δικαίως ποθεῖ τὴ γλυκειὰ γαλήνη κοντὰ στὸ Θεὸ του: «Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν» (Ρωμ. η', 11. Α' Κορ. ιε', 53). Μετὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, ὅσοι θὰ εὐρίσκωνται ἀκόμη στὴ ζωὴ θ' ἀποκτήσουν σωματικὰ κι' αὐτοὶ τὴν ἀφθαρσία καὶ τὴν ἀθανασία μὲ τὴ μυστηριώδη ἀλλαγὴ: «Πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα· πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ἐν ἀτόμῳ, ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γὰρ καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθῆ-σονται ἀφθαρτοί, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα». Μετὰ τὴν ἀνάστα-σιν τῶν νεκρῶν καὶ μέσα σὲ θλίψι, σὲ δυνατὴ ἀγωνία, καὶ σὲ φρίκη γιὰ ὅσους εἶναι ἔνοχοι θανασίμων πρὸ παντὸς ἐγκλημάτων, θὰ προσηγηθῇ στὸν οὐρανὸ ἡ ἐμφάνισις τοῦ «σημεῖου τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου» (Ματθ. κδ', 30), δηλ. τοῦ Σταυροῦ, γιὰ νὰ ὑπομνήσῃ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Πατρὸς στὸν κόσμον, νὰ χαροποιήσῃ ἐκεῖνους ποὺ ἐσταύρωσαν τὰ πάθη τους, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐλέγξῃ σφοδρὰ τοὺς ὑβριστὰς τῆς θείας Μεγαλειότητος. Μετὰ ταῦτα θὰ ἐφανισθῇ ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ περιβαλλόμενος ὑπὸ στρατιάς Ἀγγέλων ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς ἐπὶ πυρίνου θρόνου, κατὰ τὴν προφητεία τοῦ Δανιὴλ (ζ, 9), καὶ τὴ διδασκαλία τοῦ Κυρίου (Ματθ. κε', 31 κ. ἄ.). Θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ τελικὴ κρίσις καὶ ὁ ἀφορισμὸς δικαίων καὶ ἁμαρτωλῶν μὲ κριτήριον τὴν πίστι μὲ ὄργανο ἐφαρ-μογῆς τὴν ἔμπρακτον ἀγάπη. Ἡ πίστις ὄχι ἀερολόγος, ἀβριστος, τυφλὴ, χωρὶς συγκεκριμένον περιεχόμενον ἢ χωρὶς συναίσθησι

συνεπειῶν, ἀλλὰ πίστις πρὸς τὸν Τριαδικὸν Θεό. Ἡ ἀγάπη ὄχι σὰν νεκροκάντηλο δίπλα στὴν πίστι, ἀλλὰ σὰν φῶς καὶ σὰν φωτιά· ἀγάπη ἐνεργός, δημιουργική, οἰκοδόμος· ἀγάπη ποῦ ἀγιάζει σάρκα, μεδούλι, ὀστᾶ, αἰσθήματα καὶ σκέψεις καὶ τὸν τόπο ποῦ κατοικεῖ ὁ πιστός· ἀγάπη ποῦ ἔχει στέγη τῆς τὸν οὐρανὸ, ἥλιο τῆς τὸ Χριστό, καὶ δάπεδο τῆς νεφέλης τῆς καθολικῆς ὠραιότητος, καὶ ἀκτινοβολίας. Ἡ κρίσις, παρὰ τὰ σύντομα σταδιακὰ φαινόμενα ποῦ γιὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμία μας ἔφερε μπροστὰ ὁ Κύριος, θὰ γίνῃ («ἐν διπῇ ὀφθαλμοῦ») καὶ ὁ καθένας θὰ καταλήξῃ στὴ θέσι ποῦ διάλεξε καὶ θὰ θερίσῃ σωματικὰ καὶ ψυχικὰ τὸ σπαρτὸ ποῦ ἔσπειρε, κατὰ Παῦλον (Γαλ. στ', 7). «Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἐμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσῃται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν» (Β' Κορ. ε', 10). Μετεμψυχώσεις καὶ μετενσαρκώσεις καὶ μεταθανάτιοι ἀνελλίξεις εἶναι τῆς εἰδωλολατρικῆς ἀγνοίας ἐπινοήσεις. Καμμιά μεταβολὴ μετὰ θάνατον, οὔτε ἐπὶ τὰ χεῖρω, οὔτε ἐπὶ τὰ βελτίω. Καιρὸς ἀγώνων καὶ τελειώσεως εἶναι ἡ παροῦσα ζωὴ καὶ μόνον. Ἡ μετὰ θάνατον μετάνοια ἀνωφελής. Τὸ κεφάλαιον τῆς ζωῆς μας κλείνει μὲ τὸ κλείσιμο τῶν ματιῶν μας. Ἡ εὐτυχία μας ἢ ἡ δυστυχία μας εἶναι στὰ δικά μας χεῖρια καὶ ἔχουμε ὅλην τὴν ἐλευθερίαν νὰ διαλέξωμε καὶ πλούσιο τὸ φῶς νὰ προτιμήσωμε τὴν κόλασιν ἢ τὸν παράδεισο ποῦ ἀνοίξε γιὰ ὅλους μὲ τὸ Σταυρικὸ θάνατο τοῦ Κυρίου.

Ἵπομονή, λοιπόν. Θ' ἀποκατασταθῇ ἡ ἠθικὴ τάξις. Θὰ ἐξαφανισθῇ τὸ κακὸ ἀπὸ τῆ μέση. Θὰ παύσῃ κάθε βιοτικὴ μέριμνα. Θὰ εἶναι ἀγνωστες ἐκεῖ τότε οἱ ἀρρώστειες καὶ ὁ πόνος, γιὰτὶ ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων ψυχῶν καὶ τῶν ἁγίων σωμάτων μὲ τὴ νέα τους σύνθεσι θ' ἀπαλείψῃ κάθε ἀποχρῶντα λόγον ποῦ γεννᾷ τὴν ὀδύνην καὶ τὸ ἄλγος: «Καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν. Καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος, οὔτε κραυγὴ, οὔτε πόνος, οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον» (Ἀποκ. κα', 4). «Τὰ πάντα ἐν πᾶσι Θεὸς» (Α' Κορ. ιε', 24, 28). Εὐτυχὴς ὅποιος κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνη ἀκούσῃ τὴ γλυκεῖα τοῦ Χριστοῦ μας φωνή: «εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου».

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ

Ἱεροκλήριξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

Δι' ὅ, τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
 Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
 Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι. - Τηλ. 227.689.

ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟΙ ΤΟΠΟΙ

4. Ὁ Ἰησοῦς στὸ πηγάδι τοῦ Ἰακώβ.

Μόλις ἄκουσε ὁ Κύριος τὴν φυλάκισι τοῦ Ἰωάννου ἔφυγε ἀμέσως στὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας. Προτίμησε ὅμως καὶ ἐπέρασε ἀπ' τὴ Σαμαρεία. Κι' ἐκεῖ, ἔξω ἀπ' τὴν πόλι Συχάρ, συγκεκριμένα μάλιστα στὸ πηγάδι τοῦ Ἰακώβ, ἐσταμάτησε κατάκοπος ἀπ' τὴν ὄδοιπορία. Τὴν ὥρα ποῦ οἱ μαθηταὶ Του ἀπουσίαζαν στὴν πόλι γιὰ ν' ἀγοράσουν τροφές, ἦλθε στὸ πηγάδι ἡ Σαμαρείτιδα γιὰ νὰ πάρῃ νερό. Ὁ Ἰησοῦς μὲ τὸ «δός μοι πιεῖν» ἀνοίξε μιά περίφημη πνευματικὴ συζήτησι μὲ τὴν ἁμαρτωλὴ αὐτὴ γυναῖκα, κατὰ τὴν ὁποία ἀπεκάλυψε ὁ Κύριος τὴν ἀληθινὴ ἔννοια τῆς λατρείας ποῦ ἀρμόζει στὸν Θεό. «Πνεῦμα ὁ Θεός-ἐτόνισε- καὶ τοὺς προσκυνού-τας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν» (Κεφ. δ', 24).

Μὲ τὰ σωματικὰ μας μάτια βλέπαμε τὴν τοποθεσία αὐτὴ, τὸ βουνὸ Γαριζίν, τὸ ἱστορικὸ πηγάδι, καὶ μὲ τὰ ψυχικὰ μας μάτια τὸν Κύριο καὶ τὴ Σαμαρείτιδα, ἐνῶ στὴ σκέψι μας εἶχαμε τὴν ὑψηλὴ διδασκαλία ποῦ ἀκούσθηκε ἐκεῖ. Κι' ὅταν ἤπιαμε ἀπ' τὸ δροσερὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ νομίζαμε πὼς ἐπίναμε καὶ τοῦ Κυρίου τὸ πνευματικὸ νερό, ποῦ σ' ἐκεῖνον ποῦ τὸ πίνει γίνεται «πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον» (Στιχ. 14).

Ἡ «σκοτεινὴ» γυναῖκα ἐκεῖ ἔγινε σὲ λίγο ἡ ἱεραπόστολος Φωτεινὴ. Κι' ἄλλοι πολλοὶ συμπατριῶτες τῆς ἐφωτίσθηκαν, γιὰ τὴν παράκλησί τους ἔμεινε δυὸ μέρες στὴν πόλι τους ὁ Κύριος κι' ἐδίδαξε σ' αὐτοὺς τὸ λόγο τῆς ἀληθείας.

Χαρακτηριστικὸ εἶναι αὐτὸ ποῦ εἶπε ὁ Κύριος στοὺς μαθητάς Του ἐκεῖ στὸ πηγάδι τῆς Συχέμ· «ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπεύρων ὁμοῦ χαίρει καὶ ὁ θερίζων» (Στιχ. 35-36).

Ἐνδεικτικὴ ἐπίσης εἶναι καὶ ἡ διαβεβαίωσις τῶν αἰσθημάτων τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Ἰησοῦ, τὰ ὁποῖα ἐξέφραζαν στὴ Σαμαρείτιδα· Πιστεύομεν σ' Αὐτὸν γιὰ τὸν ἵνα ἀκούσαμε καὶ ἐγνωρίσαμε πὼς ἀληθινὰ αὐτὸς εἶναι ὁ Σωτῆρας τοῦ κόσμου ὁ Χριστὸς (Στιχ. 42).

Τὸ πηγάδι τοῦ Ἰακώβ ἀπέχει 65 μίλις χιλιόμετρα ἀπ' τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἔχει βάθος 27 μέτρα. Καὶ εὑρίσκεται μέσα σὲ ὑπόγειο ναῦδριον, ἐπάνω ἀπ' τὸ ὁποῖο κτίζεται μεγάλος καὶ ἐπιβλητικὸς Ναός. Ἡ ἁγία Ἐλένη εἶχε κτίσει ἐδῶ μεγάλο καὶ περι-

καλλή Ναό, ὁ ὁποῖος καταστράφηκε. Σήμερα ἀποτελεῖ ἱερὸ Προσκύνημα καὶ Μονὴ τῶν Ὁρθοδόξων.

5. Ὁ Ἰησοῦς στὴ συναγωγὴ τῆς Ναζαρέτ.

Δὲν ἐλησμόνησε τὴν Ναζαρέτ, ὅπου ἦταν «τεθραμμένος» δηλ. ἀναθρεμμένος καὶ μεγαλωμένος ὁ Κύριος. Ἦλθε λοιπὸν σ' αὐτὴν τώρα. Καὶ —κατὰ τὴ συνήθειά Του—εἰσῆλθε στὴν Συναγωγὴ τὴν ἡμέρα τοῦ Σαββάτου. Σὲ κάποια στιγμή ἀνέβηκε στὸ βῆμα, ὅπου Τοῦ ἔδωσαν τὸ βιβλίον τοῦ Προφήτη Ἡσαΐα. Ἐκεῖνος τὸ ἀνοιξε. Καὶ ἄρχισε νὰ διαβάζῃ ἀργά, καθαρά, ἐπιβλητικά. «Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ...» Σ' ἐμένα διαμένει Πνεῦμα Κυρίου, γιατί μ' ἔχρισε σὰν ἄνθρωπο καὶ μ' ἔστειλε νὰ κηρύξω τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας σ' ἐκείνους, ποὺ στεροῦνται τοῦ Θεοῦ τῆ Χάρι, γι' αὐτὸ εἶναι πάμπτωχοι πνευματικά· μ' ἔστειλε νὰ θεραπεύσω ὅλους ἐκείνους, ποὺ ἔχουν στὴν καρδιά συντριβὴ· μ' ἔστειλε νὰ κηρύξω ἄφραστοι τοὺς αἰχμαλώτους καὶ δούλους τῆς ἁμαρτίας· νὰ δώσω φῶς τοὺς τυφλοὺς διανοητικά· νὰ στείλω ἐλευθέρους ἀπὸ κάθε ἐνοχὴ ὅλους τοὺς καταπληγμένους ἀπ' τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας· ν' ἀναγγείλω τὴν ἀρχὴ τῆς νέας περιόδου ζωῆς ποῦναι στὸν Θεὸν ἀρεστὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐπιθυμητὴ, ἀφοῦ πραγματοποιεῖται κατ' αὐτὴν ἀπ' τὸ Μεσσία τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου.

Τὰ μάτια ὅλων ἦταν στηριγμένα ἐπάνω Του. Κι' ὅταν ἄρχισε νὰ τοὺς ἐξηγῇ τὴν προφητεία· ὅταν τοὺς εἶπε πῶς πραγματοποιεῖται σήμερον αὕτη στὸ πρόσωπό Του, παραξενεύτηκαν αὐτοί. Τὸ θαυμασμό τους γιὰ τὸ λαμπρὸ κήρυγμα διαδέχθηκε ἡ ἀπορία. Δὲν εἶναι αὐτὸς «ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ;» —εἶπαν. Δὲν εἶναι σὰν κι' ἐμᾶς ἓνας ἄσημος Ναζαρητὸς; Ποῦ ἔμαθε τὰ γράμματα; Πῶς ἔχει τὴ δύναμι καὶ ὁμιλεῖ μὲ τέτοια γλυκύτητα; Πῶς τὰ λόγια Του εἶναι γεμᾶτα θεία χάρι;

Ὁ Ἰησοῦς ὅλα αὐτὰ τὰ διαισθάνθηκε. Γι' αὐτὸ θέλησε νὰ τοὺς δώσῃ τὴν ἀπάντησι γιὰ νὰ διαλύσῃ ὅλες τὶς ἀντιρρήσεις καὶ ἀμφιβολίες τους.

Θὰ μοῦ πῆτε ὅπωςδῆποτε—συμπλήρωσε—τὴν παροιμίαν «Ἰατρὲ, θεράπευσον σεαυτόν». Κύνταξε πρῶτα τὸν ἑαυτό σου. Θαυματούργησε κι' ἐδῶ στὴν πατρίδα σου ὅπως στὴν Καπερναοῦμ. Καὶ τότε θὰ σὲ πιστεύσωμε καὶ θὰ σὲ παραδεχθοῦμε. Ἄλλὰ σὰς διαβεβαιῶν· «οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ!» Θέλετε γι' αὐτὸ πειστήρια; Ἴδου ὁ Ἡλιάς. Στὴν ἀγνωστὴ του χήρα, στὰ Σαρεπτὰ τῆς Σιδωνίας, ἀπ' τὸν Θεὸ στάλθηκε, κατὰ τὸν καιρὸ τῆς τιμωρίας τῶν Ἰουδαίων. Ἐσχῶτε ἀκόμη πῶς κατὰ τὴν

ἐποχή τοῦ Ἑλισσαίου ὑπῆρχαν πολλοὶ Ἰσραηλιῆτες—Ἰουδαῖοι λεπροὶ καὶ ὅμως μόνο ὁ Νεεμάν ὁ Σύρος καθαρίσθηκε καὶ κανέναν ἀπὸ ἐκείνους;

Ἐκρηξις ἔγινε τότε μέσα στὴ Συναγωγὴ. Οἱ φθονεροὶ καὶ παγκάκιστοι Ναζαρηνοὶ μὲ βία, φωνές καὶ ἀναθέματα Τὸν ἔβγαλαν ἔξω καὶ Τὸν ἔφεραν ἔξω ἀπ' τὴν πόλι τους, τρία χιλιόμετρα περίπου πρὸς νότον, σ' ἓνα ἀπόκρημνο μέρος τοῦ βουνοῦ κι' ἐπεχειρήσαν ἀπ' ἐκεῖ οἱ ἄθλιοι νὰ Τὸν κατακρημνίσουν!! Ἄλλὰ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἐκτελέσουν τὸ τρομερὸ τοῦτο κακούργημα χωρὶς τὴν συγκατάθεσι τοῦ Κυρίου; Δὲν εἶχε ἔλθει ἀκόμη ἡ ὥρα Του. Καὶ γι' αὐτό, κατὰ θαυμαστό τρόπο, ἐπέρασε μέσα ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους καὶ ἔφυγε γιὰ νὰ μὴ ἔλθῃ ποτὲ πειὰ στὴ Ναζαρέτ.

Ἡ Συναγωγὴ τῆς ἐκείνης ἀποτελεῖ σήμερα περικαλλέστατη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, κτισμένη ἐπάνω στὰ εῤεῖπιιά τῆς. Δίπλα σ' αὐτὴν ὑψώνεται ἡ μεγαλόπρεπη Μητρόπολις τῶν Ὁρθόδοξων, ὅπου ἐδρεύει ὁ Ἑλληνας Μητροπολίτης Ναζαρέτ κ. Ἰσίδωρος.

Ἐπίσης καὶ ὁ ἱερός Κρημνὸς τῆς Ναζαρέτ ἀνήκει στὸ Ἑλληνορθόδοξο Πατριαρχεῖο μας, τὸ ὁποῖο φιλόστοργα ἐμερίμνησε κι' ἐκτίσθηκαν ἐπάνω σ' αὐτὸν διάφορα κτίσματα.

6. Ἡ ἐπίσημη ἐκλογὴ τῶν Ἀποστόλων.

Ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶχε ἀκόμη ἐπίσημα καὶ τελειωτικὰ καταρτίσει τὸ πνευματικὸ Του ἐπιτελεῖο. Τὸν εἶχαν βέβαια αὐθόρμητα ἀκολουθήσει, ὕστερα ἀπ' τὸ βάπτισμά Του στὸν Ἰορδάνη, ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Ἰωάννης, ὁ Πέτρος καὶ ὁ Φίλιππος, στὸν ὁποῖο εἶπε τὸ «ἀκολουθεῖ μοι» (Ἰωάν. α', 44), ὁ Ναθαναήλ, πού ὡμολόγησε «Ραββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ» (Στίχ. 50), ἀλλὰ δὲν εἶχαν ἐγκαταλείψει ἀκόμη τίς ἐργασίες τους κα γι' αὐτό δὲν Τοῦ εἶχαν ἀφωσιωθῆ καθ' ὀλοκληρία.

Στὶς ὄχθες τῆς Τιβεριάδος ἐκάλεσε ἀργότερα τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἀνδρέα, τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν Ἰωάννη καὶ Τὸν ἀκολούθησαν. «Δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων», τοὺς εἶπε. Κι' ἐκεῖνοι ὀλοπρόθυμοι τότε «ἀφέντες ἅπαντα ἠκολούθησαν αὐτῷ» (Ματθ. 8', 19-22. Λουκ. ε', 11). Τὴν ἴδια κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐποχὴ ἀπηύθυνε τὸ «ἀκολουθεῖ μοι» καὶ στὸν ἀρχιτελώνη Ματθαῖο, ὁ ὁποῖος «καταλιπὼν ἅπαντα ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ» (Λουκ. ε', 27-28). Ἄλλ' αὐτὲς οἱ μεμονωμένες προσκλήσεις δὲν εἶχαν φαίνεται τότε ἐπίσημο καὶ τελεσιδικο χαρακτήρα.

Τώρα γίνεται τὸ ἔργο τοῦτο, γιὰτι ἔφθασε ἡ ἀγία στιγμή. Ὁ Λουκᾶς μᾶς πληροφορεῖ πῶς ὀλομόναχος ὁ Κύριος ἀνέβηκε σὲ βουνό. Δὲν μᾶς τ' ὀνομάζει. Πάντως ἐκεῖ ὀλη τὴ νύκτα βρισκό-

ταν με την προσευχή σὲ στενή ἐπικοινωνία με τὸν Θεὸν Πατέρα Του. Προσευχόταν ἀκριβῶς γιὰ τὸ μεγάλο ἔργο τῆς ἐκλογῆς τῶν Ἀποστόλων. Κι' ὅταν ἔγινε μέρα κατέβηκε κι' ἐφώνησε κοντὰ Του ὅλους τοὺς μαθητὰς ποὺ Τὸν ἀκολουθοῦσαν—κι' ἦταν πολλοί—καὶ ἀπ' αὐτοὺς ἐξέλεξε δώδεκα, τοὺς ὁποίους ὠνόμασε Ἀποστόλους.

Ποιοὶ ἦταν αὐτοί; Ὁ ἱερός συγγραφέας μᾶς τοὺς ἀναφέρει. Ἐκάλεσε κι' ἐτίμησε με τὸ ἀποστολικὸ ἀξίωμα «Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, Ἰούδαν Ἰακώβου καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης» (Λουκ. ζ', 12-16. Πρβλ. Ματθ. ι', 2-4. Μαρκ. γ', 16-19).

Ἡ ἐκλογή αὐτὴ ἦταν ἀποτέλεσμα προσευχῆς καὶ δοκιμασίας. Ἄλλ' ἦταν καὶ ἡ ὀριστικὴ κλήσις ἀνθρώπων ποὺ εἶχαν δεῖξει πῶς ἤμποροῦν νὰ γίνουν κήρυκες τῆς ὑπερτάτης ἀληθείας σ' ὅλοκληρο τὸν κόσμον.

Πάντως ὁ Κύριος διετήρησε κι' ἓνα ἄλλο κύκλο-εὐρύτερο μαθητῶν, ποὺ εἶναι γνωστοὶ σὰν «ἐβδομήκοντα» (Λουκ. ι', 17). Ἄλλ' οἱ Δώδεκα εἶχαν κάτι τὸ ξεχωριστό. Αὐτοὶ εἶχαν τὴν πιὸ τιμητικὴ ἀποστολὴ νὰ καταρτισθοῦν ἰδιαιτέρα με τὴν διαρκὴ παραμονὴ τους κοντὰ στὸν Κύριο, νὰ παραλάβουν ἀπ' τὰ ἄχραντα χέρια Του τὴν τιμὴ παρακαταθήκη τῆς θείας Χάριτος καὶ εὐλογίας, ὥστε μετὰ τὴν Ἀνάστασι καὶ τὴν Ἀνάληψί Του, με τὸν φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νὰ διασκορπισθοῦν σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη καὶ νὰ χρησιμεύσουν «μάρτυρες» (Πράξ. α', 8) τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Λυτρωτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κήρυκες, μεταλαμπαδεύται τοῦ θείου φωτός Του, σαπανεῖς καὶ οἰκοδόμοι τοῦ νέου κόσμου. Αὐτοὶ λοιπὸν θὰ ἐξαγγείλουν με σθένος καὶ παρρησία πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις· «ὄ ἀκηκόαμεν, ὄ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὄ ἔθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς...»

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ
Ἱεροκήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπέλεως

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΛΕΥΪΤΙΚΟΥ

Ὑπὸ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Εἶναι ἐπικατάρατοι ὅσοι πλανεύουν κι' ὅσοι
δὲν βοηθοῦνε τοὺς ἀναγκημένους.

Ποιὸς δὲν λυπᾶται ἓναν ἄνθρωπο τυφλό; Καὶ ποιὸς δὲν φανερώνει τὴν προαίρεση νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ νὰ τὸν φέρῃ στὸν ἴσιο δρόμο, ὅταν τὸν ἰδῇ πὼς παίρνει τὴν κακοστρατιά; Κι' ἂν λάχῃ νὰ κινδυνεύῃ νὰ πέσῃ ἀπὸ κάποιο ἐμπόδιο πού βρίσκεται στὸ δρόμο του, ποιὸς δὲν τρέχει νὰ τὸ βγάλῃ ἀπὸ τὴ μέση, γιὰ νὰ μὴν σκοντάψῃ ἐπάνω του καὶ κτυπήσῃ;

Τὸ ἴδιο πρέπει νὰ γίνεται, ὅταν βλέπῃ κανεὶς μία ψυχὴ τυφλωμένη ἀπὸ κάποιο πάθος, ἢ ἀπὸ ἄγνοια καὶ ἀφέλεια κι' ἀπλότητα. Καὶ μάλιστα τὸ νὰ συντρέχῃ καὶ τὸ νὰ συμπονᾷ κανεὶς τὴν ψυχικὴ τύφλωσι καὶ τὴν ἀναβλεψία περισσότερο ἀπὸ τὴ σωματικὴ καὶ δικαιότερον εἶναι κι' ἐπαινετώτερο, γιὰτὶ τὸ κακὸ εἶναι μεγαλύτερο στὴν περίπτωσιν αὐτὴ καὶ ἡ παραπλάνησι πιὸ ἐπικίνδυνη. Κι' ὅμως ὑπάρχουνε ἄνθρωποι, πού παίρνουνε πρόθυμα ἀπὸ τὸ χέρι κάποιον ἀόμματο καὶ τὸν ὀδηγοῦνε γιὰ νὰ μὴ λαθέψῃ στὸ δρόμο του, ἢ τρέχουνε καὶ παραμερίζουνε κάποιο ἐμπόδιο πού βρίσκεται μπροστά του, γιὰ νὰ μὴν τὸν ἐμποδίσῃ· ἀρνιοῦνται ὅμως νὰ καθοδηγήσουνε μιὰ ψυχὴ τυφλωμένη, καὶ νὰ τὴν προφυλάξουνε καὶ νὰ τὴν ἀσφαλίσουνε ἀπὸ τὸ νὰ γκρεμισθῇ. Αὐτὸ ὅμως εἶναι, χωρὶς ἄλλο, μιὰ ἀσπλαγχνία πολὺ μεγάλη.

Ἀλλὰ τί νὰ εἰπῇ κανεὶς καὶ μὲ ποιοῦ μέτρο νὰ μετρή-

ση τὴν ἀσπλαγχνίαν καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν ἐκείνων, ποῦ ὄχι μονάχα δὲν δείχνουν καμμιά προαίρεση νὰ βοηθήσουνε γιὰ νὰ ξαναβρῆ τὴν θεοστρατιὰ μιὰ πλανεμένη, ἀπὸ ἄγνοια ἢ κι' ἀπὸ ἀφέλεια, ψυχὴ, ἀλλὰ πασχίζουνε κι' ἀγωνίζονται, μὲ κάθε τρόπο νὰ τὴν παραπλανήσουνε, καὶ νὰ τὴν βγάλουνε ἀπὸ τὸν ἴσιο δρόμο ποῦ βρίσκεται καὶ περπατᾷ; "Ὡ, αὐτὸ εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ θηριωδία.

"Ὁχι μονάχα δὲν φροντίζουνε ν' ἀπομακρύνουνε ἀπὸ κοντὰ κάθε ἀφορμὴ καὶ κάθε σκάνδαλο ποῦ μπορεῖ νὰ τοὺς γκρεμίσῃ σὲ βάραθρο, ἀλλὰ καὶ μηχανεύονται χίλιους δυὸ τρόπους, γιὰ νὰ τοὺς στήσουνε κι' ἄλλα ἐμπόδια, κι' ἄλλα σκάνδαλα. Οἱ τέτοιοι ἄνθρωποι εἶναι ἀσεβεῖς καὶ ἀντίθεοι, γιὰτὶ ἀντιστρατεύονται στὸ θεῖο νόμο ποῦ μᾶς ὑπαγορεύει («ἀπέναντι τυφλῶν οὐ προσθήσεις σκάνδαλον», ἀπέναντι σὲ τυφλὸ νὰ μὴν βάζῃς ἐμπόδια (Λευιτ. ιθ', 14). Αὐτοὶ ἔχουνε βγάλει ἀπὸ τὴν καρδιά τους κάθε φόβο Θεοῦ· «φοβηθήσῃ Κύριον τὸν Θεόν σου» (Λευτ. ιθ', 14). Αὐτοὶ εἶναι οἱ κληρονόμοι τοῦ Οὐαί, τοῦ φοβερώτατου ἐκείνου Οὐαί, ποῦ ἐξεστόμισε τὸ στόμα τῆς ἀληθείας· «Οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται» (Ματθ. ιη', 7). Αὐτοὶ τραβοῦνε σὰν κεραυνὸ ἐπάνω στὸ μικρὸ τους κεφάλι τὴν φρικτὴν ἐκείνη κατάρρα, ποῦ δικαιοτάτα πέφτει ἐπάνω τους κι' ἀπὸ τὸν Θεὸ κι' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· «Ἐπικατάρατος ὁ πλανῶν τυφλὸν ἐν ὁδῷ· καὶ ἐροῦσι πᾶς ὁ λαός, γένοιτο». Καταραμένος ἄς εἶναι ὅποιος παραπλανᾷ κάποιον τυφλὸν στὸ δρόμο· ὁ κόσμος ὅλος θὰ φωνάξῃ καὶ θὰ εἰπῆ, μακάρι νὰ τὸν βρῆ ἢ κατάρρα (Λευιτ. κζ', 18).

Ὁ δικαστὴς δὲν πρέπει ν' ἀποβλέπῃ σὲ πρόσωπα.

Σὲ μιὰ μονάχα περίσταση δὲν θέλει κι' αὐτὸς ὁ πανοικτίρμονας Θεὸς (ἂν καὶ λυπᾶται) νὰ φανῆ προστάτης τοῦ φτωχοῦ, οὔτε νὰ γίνῃς κι' ἐσὺ προστάτης καὶ

βοηθός τοῦ φτωχοῦ. Ποιὰ εἶναι λοιπὸν ἡ περίστασις αὐτή; Ἡ ὥρα τῆς κρίσεως, «οὐ λήψῃ πρόσωπον πτωχοῦ, οὐδὲ μὴ θαυμάσῃ πρόσωπον Δυνάστου»· δὲν πρέπει νὰ ἐπηρεασθῆς ἀπὸ τὴν φτώχεια κάποιου· οὔτε καὶ νὰ ξιππασθῆς ἀπὸ τὸ πρόσωπο κάποιου δυνάστου (Λευϊτ. ιθ', 15).

Ἀπαγορεύει ὁ Θεὸς στὴν ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης τὴν προσωποληψία, τόσο πρὸς χάριν κάποιου ἰσχυροῦ, ὅσο καὶ γιὰ νὰ βοηθήσῃ κανεὶς ἓναν φτωχό. Γιατὶ ἡ δικαιοσύνη δὲν πρέπει νὰ κάνῃ καμμιάν ἐξάιρεση, καὶ ν' ἀποβλέπῃ στὸν φτωχὸ καὶ τὸν ἀνήμερον, ὅπως καὶ στὸν πλούσιον καὶ τὸν μεγάλο. Οὔτε καὶ νὰ λογαριάζῃ περισσότερο τὸν τελευταῖον αὐτόν, ἐπειδὴ ἔχει περισσὴ δύναμη καὶ ὑψηλὸ ἀξίωμα.

Σχετικὰ μὲ τὸ ζήτημα αὐτὸ οἱ Ἑβραῖοι Ραββὶ εἶχανε καθιερώσει μιὰ Ραββινικὴν ἐρμηνείαν, ποὺ ἦτανε πραγματικὰ γελοία. Ἄν δηλαδὴ στὸ δικαστήριον, ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀντιδίκους φοροῦσε πλουσιώτερα καὶ πολυτελέστερα φορέματα, τὸν ὑποχρέωναν νὰ τὰ βγάλῃ καὶ νὰ φορέσῃ ἄλλα φορέματα, ποὺ νᾶναι ὅμοια καὶ ἰσότιμα μ' ἐκεῖνα τοῦ ἀντιδίκου του. Σύμφωνα λοιπὸν μ' αὐτὴν τὴν διαταγή, θᾶπρεπεν ἡ νὰ φορέσῃ κάππα χωριάτικην ἓνας ἄρχοντας, ἢ ἓνας ξωμάχος κι' ἐργατικὸς ἄνθρωπος νὰ φορέσῃ πορφύρα, τὴν ὥρα τῆς δίκης τους.

Ἐγὼ ὅμως λέω στὸν κριτὴ καὶ στὸν δικαστή, πῶς τὸ σωστὸ καὶ τὸ συμφερότερον εἶναι, ἀντὶ νὰ ξεντύσῃ καὶ νὰ μεταμφιέσῃ αὐτοὺς ποὺ δικάζει, ν' ἀπογυμνώσῃ αὐτὸς τὴν ψυχὴν του ἀπὸ τὰ πάθη τῆς. Ὁ νοῦς ἐκεῖνου ποὺ βρίσκεται ἐπάνω στὴν ἔδρα γιὰ νὰ δικάσῃ πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖνη τὴν ὥρα γυμνὸς ἀπὸ κάθε πάθος· οὔτε τὸν ἓνα νὰ λυπηθῆ, γιατί εἶναι φτωχός, οὔτε καὶ νὰ ντραπῆ τὸν ἄλλον, ἐπειδὴ εἶναι ἄρχοντας· «οὐ λήψῃ πρόσωπον πτωχοῦ, οὐδὲ μὴ θαυμάσῃ πρόσωπον Δυνάστου».

Ἔτσι πρέπει νὰ φερθῆ καὶ σὲ κάθε ἄλλη περίστασις·

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΛΑΥΡΟΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

Ἡ νεολαία μας καὶ πάλι ἐδῶ ἔχει τὸν λόγον. Νὰ τὴ δοῦμε στὴ συνέχεια (ἴσως καὶ μακρὰ) στὶς δύο φάσεις τῆς μὲ μιὰ διπλοπρόσωπη ἐσωτερικότητα πού ἡ κάθε μιὰ ἔχει τὴν ἱστορία τῆς, ἀλλὰ καὶ ἓνα νόημα πού στὴ ἔκφρασι καὶ κοινολόγησι κάποια ὠφέλεια διδακτικὴ ἀποδίδει. Εἶναι ἀπὸ τοὺς νέους μας πού δὲν

κι' ἂν δικάζεται κάποιος δικός του καὶ μαζί κάποιος πού τοῦ εἶναι ξένος κι' ἄγνωστος, νὰ γυμνωθῆ κι' ἀπὸ τὴν ἀγάπη κι' ἀπὸ τὸ μῖσος. Μεταξὺ ἐνός πού εἶναι συντοπίτης του, κι' ἐνός ἀλλουνοῦ ποῦναι ξενοχωρίτης, νὰ μὴν κἀνῆ καμμιά διάκριση· τὸ ἴδιο, κι' ἂν ὁ ἓνας εἶναι ὁμόθησκός του κι' ἄλλος εἶναι ἀλλόθησκος· καὶ στὴν περίπτωσιν αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ συλογιέται διόλου τὸ ζήτημα τῆς θρησκείας. Καὶ νὰ μιλήσω μάλιστα σωστότερα, τότε ἀκριβῶς πρέπει νὰ συλογισθῆ, πῶς ὁ καλύτερος τρόπος νὰ τιμήσῃ τὴν θρησκεία του εἶναι τὸ νὰ σεβασθῆ τὶς ἐντολές τῆς, πού προστάζουν νὰ βάζωμε στὴν ἴδια πλάστιγγα τὸν ἀλλόθησκο μὲ τὸν ὁμόθησκο· «Ἐν δικαιοσύνῃ κρινεῖς τὸν πλησίον σου» (Λευιτ. ιθ', 15). Καὶ πλησίον μας εἶναι ὁ κάθε ἄνθρωπος, ὅπως ἀλλοῦ τὸ ὀρίζει, μὲ κάθε ἀκρίβεια· «Δικαίωσις μία ἔσται τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ἐγχωρίῳ». Ἐνα εἶναι τὸ δίκη, καὶ γιὰ τὸν ξένο καὶ γιὰ τὸν συντοπίτη μας (αὐτ. κδ', 22). Καὶ μᾶς ἐξηγεῖται μάλιστα παρακάτω καὶ ὁ λόγος, πού εἶναι εὐλογοφανέστατος· ἐπειδὴ δηλαδὴ καὶ οἱ δύο τοὺς ἔχουνε τὸ ἴδιο δικαίωμα νὰ ἐπικαλοῦνται, σὰν ἄνθρωποι, τὴν δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ «ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν» (Λευιτ. ιθ', 25). Καὶ τοῦ ξενοχωρίτη δηλαδὴ καὶ τοῦ συμπατριώτη μας· καὶ τοῦ ὁμόθησκου καὶ τοῦ ἀλλόθησκου· καὶ τοῦ μικροῦ καὶ τοῦ μεγάλου· καὶ τοῦ πλούσιου καὶ τοῦ φτωχοῦ. «Ἵμῶν», δηλαδὴ ὅλων ἀνεξαιρέτως «δικαίωσις μία· ἀλήθεια μία· ὅτι καὶ Θεὸς εἷς».

Ἐπίδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ητύχησαν να διαπαιδαγωγηθούν από μικρά ή και αν πήραν μόρφωσι ήταν τόσο ρηχή, ώστε να μη μπορέσουν ν' αντιδράσουν στο κακό που προσέκρουσαν στα πρώτα βήματά τους και πέσανε. Αυτή είναι ή μία όψις ή θλιβερή, ή τραγική. Άλλα τους βρήκε και ή καλή ώρα, μία ευκαιρία από τὸ Θεὸ που ἀγαπᾷ τὰ παιδιά του, ν' ἀνορθωθούν ἔστω και τραυματισμένοι. Πρόλαβαν τὸ πάθος που θὰ τοὺς παγίδευε ἀνεπανόρθωτα, με μιὰ ὀλοκληρωτικὴ διαστροφή και πόρωσι και θὰ τοὺς θανάτωνε ψυχικὰ και σωματικὰ. Δόξα τῷ Θεῷ!

Εἶναι τὰ παιδιά μας αὐτὰ που θ' ἀνοίξουν τὴ καρδιά τους για νὰ μᾶς ποῦν πρώτα για τὸ πόνο τους, για τὸ ὀλισθημά τους και θὰ ἐκφράσουν τὴ χαρὰ τους για τὴ μετάνοιά τους, και που θὰ ἤθελαν γι' αὐτὸ νὰ μιλήσουν στοὺς συνομιληκοὺς των νὰ μάθουν τίς παγίδες τοῦ Σατανᾶ που μάλιστα σήμερα εἶναι ἀμύπολλες, νὰ προσέξουν νὰ μὴν πέσουν κι' αὐτοὶ κατὰ τὸ θεῖο ρητὸ «ὁ δοκῶν (νομίζων) ἔσταναι βλεπέτω μὴ πέσῃ» (Α' Κορ. ι', 12). Ναί, νὰ μὴ πέσουν, ὅπως ἐπесαν δυστυχῶς αὐτοί. Νὰ μὴ πέσουν ἀπὸ κεῖ ψηλὰ που εἶναι με τὴν «υἰοθεσία» τῆς πίστεως και τοῦ βαπτίσματος, που ἔγιναν παιδιά τοῦ οὐρανοῦ Βασιλέως και ζοῦν μέσα στα βασιλικὰ παλάτια. Νὰ μὴν πέσουν, ἀλλὰ νὰ κρατήσουν ὀλόλευκο τὸ «φωτεινὸ χιτῶνα» τοῦ βαπτίσματος μέχρι τέλους τῆς ζωῆς των, χωρὶς νὰ τὸν μολύνουν, ὅπως μᾶς προτρέπει τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ «ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε Χριστὸν ἐνεδύσασθε» (Γαλ. γ', 27), και μᾶς διδάσκει ὁ θ. Χρυσόστομος («...Σκέψου πῶς ἦσουν σὺν ἑνας τιποτένιος ἐπαίτης, που κάποιος βασιλιάς σ' ἀνεβίβασε στὸ ἀνάκτορό του για παιδί του· και κάτι παραπάνω που δὲν παίρνει σύγκρισι· σ' ἀνεβίβασε στὸν οὐρανὸ και σὲ υἰοθέτησε ὄχι ἀνθρωπος με βασιλικὸν ἀξίωμα, ἀλλὰ ὁ Θεός. Πρέπει νὰ κρατηθοῦμε καλά και νὰ διατηρήσωμε τὴν ἀρχικὴ μας εὐγένεια σὺν χριστιανοί...») (Γ' Ματθ.).

Μὰ ἂν ἔχουν ἕνα τέτοιο σκοπὸ τὰ ὅσα ἐδῶ θὰ πάρουν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, δηλαδὴ καθαρῶς παιδαγωγικὸ, διαφωτιστικὸ, και ἂν μιλάμε σήμερα και για παιδικὴ ἐγκληματικότητα, και σὲ μιὰ τέτοια κατάστασι θὰ ἔπρεπε ὅλοι μας νὰ καλοσκεφθοῦμε τὴ σοβαρότητα τῆς καταστάσεως και νὰ πάρουμε τὰ ὅσα πρέπει εἶτε προληπτικὰ τοῦ κακοῦ εἶτε κατασταλτικὰ φάρμακα θεραπείας.

Ἔχουν και αὐτὰ νὰ μᾶς διδάξουν ἕνα φάρμακο ἐδῶ που ἔγινε θεραπευτικὸ, και που μπορεῖ και πρέπει νὰ γίνῃ και προληπτικὸ· και αὐτὸ εἶναι τὸ «πλειότερο φῶς» τῆς Γραφῆς, τοῦ Εὐαγγελίου. Μάλιστα τοῦ φαρμάκου αὐτοῦ ἡ λήψι «ἀπὸ βρέφους», γιατί τότε, ὅπως τὸ γράψαμε και στὸ προηγούμενο ἄρθρο μας, κατ' ἐμὲ ἀξιοπρόσεκτρο, και ὅπως τονίζει ιδιαίτερα ὁ ἅγ. Χρυσόστομος,

είναι πολύ εύκολότερη ή διάπλασις τοῦ χαρακτῆρος καί τῆς ψυχῆς τοῦ παιδιοῦ ὅταν ἀκόμη εἶναι βρέφος καί νήπιο. Ἐπειδή τότε εύκολότερα ξεριζώνονται... (ἴδε τή συνέχεια «Ἐφημέριος» φύλ. 24, 1962). Γι' αὐτό καί ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ σέ προστάζει ἀκάμψον ἐκ νεότητος τὸν τράχηλον αὐτοῦ ὅτε εύκολότερα γένοιτ' ἂν ἡ παιδαγωγία».

Καί μεῖς μέν, πού ἐργασθήκαμε, μέ τῆ χάρι τοῦ Θεοῦ, σ' αὐτὸν τὸν πνευματικὸ τομέα καί ὡς σέ κλινική πού πειραματισθήκαμε τὸ φάρμακο αὐτὸ καί διαπιστώσαμε τῆ ψυχοσωτήριο ἐπίδρασί του σέ μεγάλη κλίμακα καί εἶδαμε ἐξώφθαλμα τὰ θαυματουργὰ ἀποτελέσματα του, αἶδε καί Ἐφημέριον ἔτος 1962), αὐτὰ ἔχομεν νὰ προσφέρωμε ἀπὸ τῆ μικρά μας πνευματικῆ πείρα. Ὅχι θεωρίες καί ἰδέες, ἀλλὰ γεγονότα καί πράγματα. Καί ταῦτα ὡς συνεισφορά — ἂν καί μὴ ἀσθενῆ— (Ἰερμ. α', 10) στῆ ἀγωνιώδη προσπάθεια πού καταβάλλεται ἐκ μέρους τῶν ὑπευθύνων καί ἀρμοδίων γιὰ μιὰ ἐξυγίανσι τῆς μολυσμένης ἀτμοσφαιρας πού δημιουργεῖ τὸ καθημερινὸ αὐξανόμενον ἠθικὸ κακὸ καί πρὸς ἀντιπερισπασμὸν τοῦ ὁποῖου λαμβάνονται μέτρα ὡς τὸ τῆς ἐβδομάδος κατὰ τοῦ ἀσέμνου θεάματος κ.λ.π. Στῆ κρίσι δὲ καί ἐκτίμησι τῶν ἀγαπητῶν ἀναγνωστῶν καί ἀδελφῶν ἐναπόκειται καί ἡ προσφορά μου αὐτῆ ὡς ὑποδειγματικὸν φάρμακον (τῆς Γραφῆς) πλουσίας λήψεως, μεταχειρίσεως καί διαδόσεως, τὸ ὁποῖον καί εὐχομαι σὺν Θεῷ.

Α'

Νέος τὴν ἡλικία πού ἡ κακὴ συναναστροφή, ὅπως τὸ ὁμολογεῖ, τὸν παρέσυρε στὸ κατρακύλισμα. Ἀλλὰ ἤλθε ἡ εύλογημένη στιγμή τῆς ἀφυπνίσεως. Καί τώρα αἰσθάνεται κάτι τὸ αὐθόρμητο νὰ γράψῃ, τὸ παρελθὸν του, τὸ παρὸν ὅπως τὸ ζῆ καί τὸ μέλλον, μέ τίς νέες ἀποφάσεις πού ἔχει λάβει. Ἀξίζει νὰ τὸ προσέξουμε ἀφοῦ ἐπαινέσουμε καί τὸν καλὸν συγκρατούμενον πού γιὰ νὰ ἦτο φωτισμένος καί ζωντανὸ μέλος τοῦ χριστιανικοῦ μας Ὁμίλου, ἔγινε ὄργανο γιὰ μιὰ καλὴ καθοδήγησι. Πόσοι νέοι μας, σήμερα, ἀπ' ὅσους, τὸ ὁποῖον ἀπεύχομαι, θὰ ἔγιναν θύματα τῆς ἀμαρτίας, θὰ πρέπει νὰ ζηλεύουν καί νὰ μιμηθοῦν τῆ μετάνοια καί τῆ σωτηρία τοῦ νέου μας αὐτοῦ;

(Ἡ μέρα Τετάρτη 6η Σεπτεμβρίου 1959)

Βρίσκομαι μόνος μου μέσα στὸ κελλί τῆς Φυλακῆς, καί σκέπτομαι τὸ παρελθὸν καί ἀπενίζω τὸ μέλλον.

Γιὰ μιὰ στιγμή μιὰ δύναμις ἀκατάλυπτη, μὰ πολὺ ἰσχυρὰ ἔνωισα νὰ μοῦ θερμαίνῃ τὴν ψυχὴ καί νὰ μοῦ φωτίξῃ τὴν καρδιά, καί χωρὶς νὰ καταλάβω πῶς, βρέθηκα μ' ἓνα χαρτί καί μ' ἓνα μολύβι στὸ χέρι καί ἄρχισα νὰ γράφω γιὰ τὸ παρελθὸν, τὸ παρὸν καί τὸ μέλλον.

Α'. ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Είμαι 21 έτους, γεννήθηκα στην 'Αθήνα, από γονεῖς εὐσεβεῖς και σχεδὸν καλὰ ἀποκαταστημένους. Εἶμαστε τέσσαρα ἀδελφία, δύο ἀγόρια και δύο κορίτσια.

Μόλις ἄρχισα νὰ καταλαβαίνω τὸν ἑαυτὸν μου, δυστυχῶς γιὰ ὅλους μας και περισσότερον γιὰ μένα, πέθανε ὁ πατέρας μου και ἔμεινα ἀπὸ πολὺ μικρὸς ὄρφανός. Ἡ μητέρα μου μὲ τέσσαρα παιδιὰ πού δὲν μπορούσαν νὰ προσφέρουν τίποτα ρίχτηκε στὸν ἀγῶνα, στὸν δύσκολον ἀγῶνα τῆς ζωῆς γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰς ἀνάγκας μας, και μαζὺ μ' αὐτὸ δὲν παρέλειπε νὰ φροντίζῃ γιὰ τὴν σχετικὴν μόρφωσιν και ἀνατροφὴν μας.

Ἐμένα ὡς μικρότερον μ' ἀγαποῦσε κάπως περισσότερον ἀπὸ τ' ἄλλα μου ἀδελφία, πρῶγμα πού μ' ἔβλαψε κατὰ πολὺ. Βλέποντας τὴν ἀγάπην πού ἔτρεφε ἡ μητέρα μου πρὸς ἐμένα, τὴν ἐξέλαβα ὡς ἀδυναμία και ἔτσι ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα τῆς ζωῆς μου ἄρχισα νὰ παρουσιάζω τὸ ἀτίθασσον τοῦ χαρακτῆρος μου.

Ἡ καθημερινὴ μου ζωὴ, καίτοι ἦτο τελείως ἄτακτη, δὲν ἀπεγοήτευσε τὴν μητέρα μου, ἀλλὰ τούναντίον ἠύξησε τὰς προσπάθειάς της, διὰ νὰ μὲ συγκατῆσῃ ἀπὸ τὸν κατήφορο πού ἐπρόκειτο νὰ πάρω, ὅπερ και ἐπέτυχε κατὰ τὸ διάστημα τῆς μικρᾶς μου τότε ἡλικίας, χωρὶς ὅμως νὰ μεταβληθῇ ὁ διεστραμμένος χαρακτῆρ μου.

Εἰς ἡλικίαν 6 ἐτῶν ἄρχισα νὰ πηγαίνω εἰς τὸ σχολεῖον, ὅπου και διεκρίθην γιὰ τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ πνεύματός μου, ἀλλὰ δυστυχῶς μου ἔλειπε ὁ ζῆλος και ἡ ἐπιμέλεια, και παρ' ὅλα ταῦτα ἤμουν εἰς ἕκ τῶν καλύτερων μαθητῶν. Μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν μου δὲν ὑπῆρχε μεγαλύτερος ταραξίας ἀπὸ μένα, ἡμέρα δὲν περνοῦσε χωρὶς νὰ δημιουργήσω κάτι πού θὰ ἔδιδε τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς καθηγητάς μου νὰ μὲ ἐπιπλήξουν. Πολλὲς φορὲς ἀπεφάσισαν νὰ μὲ ἀποβάλουν, και τοῦτο μὲν δὲν συνέβη εἰς τὸ δημοτικόν, ἐπραγματοποιήθη εἰς τὸ Γυμνάσιον. Μίαν ἡμέραν, πού θὰ μοῦ μείνῃ γιὰ πάντα ἀξέχαστη και τοῦτο διότι μετέβαλε τὸν τρόπον τῆς ζωῆς μου ριζικά, ἔφθασα εἰς τὸ σημεῖον νὰ πετάξω τὸ μελανοδοχεῖον ἐπάνω εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἑδρας καθηγητήν. Τὸ γεγονόςς τοῦτο συνετέλεσε εἰς τὸ ν' ἀποβληθῶ γιὰ ἕνα ἔτος και ἔκτοτε νὰ μὴν ἐπανέλθω πλέον ποτέ!

Ἡ μητέρα μου ἐπλήγη κατάκαρδα μὲ τὸ θλιβερόν αὐτὸ γεγονός και ἐκινήθη δι' ὅλων της τῶν δυνάμεων, ἵνα κατορθώσῃ ν' ἀναστείλῃ τὴν τιμωρίαν μου, πρῶγμα ὅμως τελείως ἀδύνατον.

Μέχρι τὰ 15 μου χρόνια, πού συνέβη τὸ ἀνωτέρω καταστρεπτικόν δι' ἐμὲ γεγονός, ἐκκλησιαζόμενῃ τακτικῶς, ἀλλ' αὐτὸ ἐγένετο κατόπιν ἰσχυρᾶς πιέσεως τῆς μητέρας μου, και ἔτσι σωματικῶς

ἤμουν εἰς τὸν Νάον, ψυχικῶς εἰς τὸν κόσμον, καὶ οὕτω δὲν αἰσθανόμην οὐδέν. Κάπου-κάπου ἔκανα μηχανικὰ τὸν Σταυρὸν μου, καὶ αὐτὸ ἀκόμη μὲ ἔκανε νὰ ντρέπωμε γιὰ λογαριασμό μου, πῶς ἐγὼ ἓνα παιδί γεμᾶτο φιλελευθερισμὸ νὰ ἐπηρεάζωμαι ἀπὸ τὰς θρησκευτικὰς προλήψεις, ὅπως τότε τὶς χαρακτηρίζα, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἄργησα νὰ σταματήσω κάθε τι ποῦ εἶχε σχέσι μὲ τὸ Θεό, μὲ τὶς Ἐκκλησίας καὶ γενικὰ μὲ τὴν θρησκείαν, καὶ ἔτσι κατέληξα εἰς τὸ σημεῖον τοῦ νὰ εἶμαι ἓνας ἄθεος καὶ νὰ καταπολεμῶ τὸ κάθε τι ποῦ εἶχε σχέσι μὲ τὸ Θεῖον.

Δὲν παραλείπω νὰ τονίσω ὅλως ἰδιαιτέρως, ὅτι ἡ μεγάλη μου αὐτὴ κατάπτωσης, ἐὰν ὄχι ἐξ ὀλοκλήρου, κατὰ μέγα μέρος συνετέλεσθη ἐκ τῆς κακῆς μου συναναστροφῆς. Ἀπὸ τὸ σχολεῖον, καὶ τοῦτο λόγῳ τοῦ χαρακτῆρος μου, ἄρχισαν νὰ μὲ πλησιάζουν καὶ νὰ ἐπιδιώκουν τὴν φιλίαν μου παιδιὰ τοῦ δρόμου τοῦ δικοῦ μου καὶ μερικὰ ἐξ αὐτῶν μοῦ ἐμάνθανον ὅτι ἐγὼ ἀκόμη δὲν εἶχα γνωρίσει.

Ὅταν ἄφησα γιὰ πάντα τὸ σχολεῖον καὶ ξανοίχθηκα ἐλεύθερος πλέον στὴν ἔκλυτον ζωὴν τῆς Ἀθήνας, ἄρχισα νὰ συνδέωμαι στενωτάτα μὲ νέους καὶ νέας τοῦ κόσμου τοῦ σκότους, τῆς ἀκολασίας καὶ τῆς παντοειδοῦς διαφθορᾶς. Μὲ τὴν συναναστροφὴν μου αὐτὴν ὀλοκλήρωσα τὸν κατακρημνισμόν μου, καὶ δυστυχῶς ὄχι μόνον τὸν ἰδικόν μου, ἀλλὰ καὶ τῆς δύσμοιρης μανούλας μου, ἡ ὁποία τόσον ἐπλήγη ἀπὸ ὅλα αὐτά, ὥστε νὰ καταπέσῃ ἀπ' ἄρκετὸν ἀσθενῆς εἰς τὸ κρεββάτι. Ἐγὼ ὄχι μόνον δὲν συνεκινήθην ἀπ' αὐτό, ἀλλὰ διέκοψα τελειῶς κάθε σύνδεσμον μετὰ τῆς οἰκογενείας μου.

Ἡ μητέρα μου στὸ κρεββάτι καὶ τ' ἀδελφία μου ἐμαστιζόντο ἀπὸ τὴν στέρησιν καὶ ἀπὸ τὴν δυστυχίαν καὶ ἐγὼ περνοῦσα τὶς ἡμέρας μου, καὶ τὶς νύκτες ἀκόμα εἰς κάθε λογῆς ἀπόκεντρα διαφθορεῖα τῆς πρωτευούσης καὶ ἀπελάμβανα μὲ βουλιμίαν καὶ πάθος τὰ προσφερόμενα.

Ἡμέρα τῇ ἡμέρα ἔκανα καὶ νέας κατακτήσεις, καὶ νέες γνωριμίας καὶ συνεχῶς καινούργια πάθη μοῦ κατακυριεύαν τὴν καρδίαν.

Ἡ κατὰ πάντα διεφθαρμένη αὕτη ζωὴ μου, ἀξιοῖ μεγάλη χρηματικὰ ποσὰ γιὰ ν' ἀνταπεξέλη στὶς ἀπαιτήσεις της, τὰ ὁποῖα δι' ἐντίμου ἐργασίας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξοικονομηθοῦν ποτέ, καὶ δι' αὐτὸ ἄρχισα διὰ τῶν παρανόμων πράξεων νὰ τὰς καλύπτω κατὰ τὸ δυνατόν, πράγμα ποῦ ἐπέτυχον στὴν ἀρχή. Κατόπιν ὅμως μιά μου σκοτεινὴ πρᾶξις ἀπεκαλύφθη καὶ ἔγινε αἰτία νὰ φερθῶ ὡς κατὰδικος πίσω ἀπὸ τὰ κινγκλιδώματα τῆς φυλακῆς. Ἡ μητέρα μου, παρ' ὅλα τὰ δεινὰ καὶ τὰ δηλητήρια ποῦ τὴν εἶχα ποτίσει, δὲν μὲ ἐγκατέλειπεν ἀλλ' ἔρχεται καὶ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ μοῦ προσκομίζει τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἐνῶ τοῦναντίον τὰ ἀδελφία μου μὲ παρατηροῦν ἐκ τοῦ μακρόθεν.

Εἰς τὴν φυλακὴν εὐρίσκομαι ἕν ἔτος καὶ πλεόν, καὶ ἡ ζωὴ μου συνεχίζετο ἢ ἴδια, μὲ μόνην τὴν διαφορά, κάπως πειθαρχημένη, τὰ ἐσωτερικά μου αἰσθήματα παρέμενον τελείως ἀμετάβλητα.

Μίαν ἡμέραν ἀπεφάσισα, καὶ πάλιν οὐχὶ διὰ καλὸν σκοπὸν, νὰ ἀλλάξω θέσιν διαμονῆς ἐν τῇ φυλακῇ μου (χωρὶς ὁ δυστυχῆς νὰ ἔχω αἰσθανθῆ ὅτι ὁ Πανάγαθος Θεὸς ἀρχίζε νὰ μὲ φέρῃ δι' αὐτῆς τῆς μετακινήσεως πλησίον Του, γιὰ νὰ μὲ κἀνῃ παιδί Του), καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω, ἐκεῖ ποῦ πῆγαίνα γι' ἄλλοῦ, βρέθηκα τοποθετημένος σ' ἓνα κελλί ποῦ μένει ἓνας ἄνθρωπος τελείως διάφορος ἀπὸ μένα. Πίστευα στὴν ἀρχὴ ὅτι πολὺ ὀλίγον χρόνον θὰ ἔμενα μαζὺ του καὶ τοῦτο διότι ὡς πρὸς τὰς ἐπιδιώξεις μου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συναντηθῶ μετ' αὐτοῦ εἰς οὐδὲν σημεῖον. Πόσον ἠπατήθην ὅμως, διότι διὰ τῆς ἀφθάστου καλωσύνης του μὲ ἐνίκησεν κατὰ κράτος.

Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ εἶπω ὅτι διὰ πρώτην φοράν ἠσθάνθην τοιαύτην συμπόνιαν καὶ ἀγάπην καὶ μάλιστα ἀπὸ ἓναν τελείως ἄγνωστον. Ἡ ἀσύγκριτός του ἀγάπη καὶ τὸ ἔμπρακτόν του ἐνδιαφέρον σιγά-σιγά μὲ συνεκίνησε καὶ μὲ ἠχμαλώτισε εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε νὰ ὑποταχθῶ εἰς τοὺς λόγους του, καὶ νὰ τὸν ἀκολουθῆσω εἰς τὸν δρόμον του, ποῦ δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸν Χριστιανικόν!!

Β'. ΤΟ ΠΑΡΟΝ

Εἶμαι μέλος τοῦ Χριστιανικοῦ Ὁμίλου τῆς Φυλακῆς μου, καὶ διδάσκομαι καὶ μελετῶ τὰ αἰώνια καὶ γεμῆτα ζωὴν Θεῖα ρήματα τοῦ Εὐαγγελίου.

Τὸ περιεχόμενον τῆς Ἀγίας Γραφῆς ποῦ δὲν εἶναι ἀνθρώπινον, ἀλλὰ Θεῖον (Β'. Τιμ. γ', 16), ξερρίζωσε ἀπὸ τὸν ἐσωτερικόν μου κόσμον ὅλα ἐκεῖνα τὰ χρόνια πάθῃ ποῦ μὲ κράτησαν ἐπὶ εἴκοσι ὀλόκληρα χρόνια αἰχμάλωτόν τους, καὶ εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἐβλάστησε τὸ μυροβόλον δένδρον τοῦ Θείου Πνεύματος, μὲ τοὺς ἐκλεκτούς, ἀθανάτους καὶ ζωογόνους καρπούς του, οἵτινες εἶναι: «Ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. ε', 22).

Ἡ ἀφθαστος καὶ ἀσύγκριτος ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς τὰ ἁμαρτωλὰ πλάσματά Του (Ἰωάν. γ', 16. Α'. Ἰωάν. δ', 9-10), ὡς καὶ ἡ Ἀγάπη τοῦ ἐνσαρκωθέντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, πρὸς ἐμὲ τὸ ἀπολωλὸς πρόβατόν Του (Ματθ. ιη', 10-14), μὲ ἔκανε νὰ ταπεινωθῶ ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, νὰ προσέλθω καὶ νὰ πιστεύσω ἀκραδάντως εἰς τὸν Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν μου.

Χριστόν. «Ὅστις παρεδόθη διὰ τὰς ἁμαρτίας μου καὶ ἀνέστη διὰ τὴν δικαίωσίν μου» (Ρωμ. δ', 25), ὁ ὁποῖος καὶ μοῦ προσέφερε τὴν σωτηριάν δωρεάν καὶ κατὰ Χάριν, διὰ μόνης τῆς πίστεως (Ἐφεσ. β', 8).

Διὰ τὸ παρελθόν μου τὸ τόσον τρομερὸ καὶ φοβερό, μένω ἀπολύτως ἥσυχος, διότι ἡ Γραφή λέγει «...τὸ Αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας» (Α' Ἰωάνν. α', 7). Εἰς τὸ «πάσης» συμπεριλαμβάνομαι καὶ ἐγώ, ὁ πρῶν ἄσωτος υἱός, καὶ ἔτσι χαίρω δοξάζων τὸν Πατέρα Θεόν, πού μακροθύμησε καὶ ἐπ' ἐμέ, ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, καὶ εἰς τὸ τέλος διὰ τῆς Χαρίτος Του μὲ ἔσωσε. (Ἰεζ. λγ', 11. Ἰωάνν. ζ', 65).

Ὁ παλαιός μου ἄνθρωπος συνεσταυρώθη μετὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ οὕτω καταργήθη τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, ὥστε νὰ μὴ εἶμαι πλέον τώρα δοῦλος τῆς ἁμαρτίας (Ρωμ. ζ', 6). Εἶμαι νέος ἄνθρωπος, μὲ νέαν καρδίαν, μὲ νέας ἀρχάς, καὶ γενικὰ ὀλόκληρον τὸν ἐσωτερικόν μου κόσμον τὸν αἰσθάνομαι σάν νὰ ἔχη ξαναγεννηθῆ (Ἰωάνν. γ', 8. Β' Κορ. ε', 17).

Ὅταν ἐνθυμοῦμαι τὴν περασμένη μου ζωὴν, οἰκτεῖρω τὸν ἑαυτόν μου, πού εἶχε τόσον καταπέσει, ὥστε νὰ ἔχη φθάσει εἰς κατώτερον σημεῖον ζωῆς καὶ αὐτῶν τῶν ἀλόγων ζώων (Ψαλμ. μθ', 20).

Μὲ τὴν μελέτην τοῦ Θείου Λόγου, τὰ μαθήματα τοῦ Χριστιανικοῦ Ὁμίλου καὶ τὰς ὀλοθέρμους προσευχάς μοι ἀπεκαλύφθη ἐν ὄλῳ του τῷ μεγαλείῳ ὁ Πανένδοξος καὶ μοναδικός μου Σωτήρας, Ἰησοῦς Χριστός (Πράξ. δ', 12), «Ὅστις μὲ ἔκανε νέον κτίσμα, ζωντανόν, ἐλεύθερον, φωτεινόν, χαρούμενον καὶ κατὰ πάντα εὐτυχισμένον. Εἶμαι τόσον πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν καινούργιά μου ζωῆ, πού δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὕρω λέξεις γιὰ νὰ ἐκφράσω τὰ συναισθήματα πού κατέκλυσαν τὴν καρδιά μου (Α' Πέτρ. α', 8).

Γ'. ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Διὰ τὸ μέλλον εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος περὶ τῆς τελείας ἀποκαταστάσεώς μου, διότι ἐκτὸς τῆς ἐσωτερικῆς πληροφορίας μοῦ τὸ ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ Πατήρ Θεὸς διὰ τοῦ ἀψευδοῦς Λόγου Του, λέγων «Ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὁ ὀφθαλμὸς δὲν εἶδε, καὶ ὅτιον δὲν ἤκουσε καὶ εἰς καρδίαν ἀνθρώπου δὲν ἀνέβησαν, τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς ἠτοίμασεν εἰς τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν (Α' Κορ. β', 9). Καὶ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Κυρίου «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ ἔχει ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάνν. ζ', 47). Ἄρα λοιπὸν δὲν εἶμαι πλέον ξένος καὶ πάροικος, ἀλλὰ συμπολίτης τῶν Ἀγίων καὶ οἰκεῖος τοῦ Θεοῦ, ἐποικοδομη-

Ἡ θεία εὐνοία πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος

**Ἡ ΥΠΕΡΜΑΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΡΙΑ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ
Ο ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΛΑΟΣ ΑΝΑΠΕΜΠΕΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΥΜΝΟΥΣ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑΝ ΤΩΝ ΒΛΑΧΕΡΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΝ**

Ἡ συγκινητικὴ σύμπτωσης
δύο μεγάλων μυσταγωγιῶν

Ἡ ἀνοιξις μᾶς βρίσκει σὲ μιὰ ἀρωματισμένη ἀτμόσφαιρα. Τὸ αἰγόκλημα ποῦ ἀρχίζει νὰ ἀγκαλιάζη μαζὺ μὲ τοὺς κισσοὺς τὰ παλιὰ κάστρα σκορπίζει ἕνα ἀνάλαφρο ἄρωμα. Ἡ ζωὴ ἀρχίζει νὰ ξυπνᾷ μὲ τὶς δικές τις ἐκδηλώσεις στὸ Βυζάντιο. Βρισκόμεθα τὸ ἀνοιξιάτικο αὐτὸ πρωὶ στὸ Φανάρι. Μιὰ εὐγενικὴ πρόσκλησις συναδέλφων τῆς Πόλης μᾶς ἔδωκε τὴν χαρὰ μιᾶς ἀλησμόνητης ἐπισκέψεως. Ἐνα πρωὶ Παρασκευῆς. Τὸ Φανάρι ἀποτελεῖ τὸν σταθμὸ ἀπὸ τὸν ὁποῖον ξεκινᾷμε γιὰ ἕνα προσκύνημά μας θρησκευτικὸ καὶ ἐθνικόν. Σταθμὸς μιᾶς μακραίωνης ἱστορίας καὶ ζωῆς, τὸ Φανάρι ἔχει μιὰ ἐξωτικὴ ἰδιόρρυθμη γοητεία τὸ πρωὶ αὐτό. Πέντε Ἑλληνες συναδέλφοι ἀποβιβαζόμενοι στὴν ἀποβάθρα ἐπὶ τοῦ Κερατίου

θεῖς ἐπὶ τὸ θεμέλιον τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου λίθου αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Ἐφεσ. β', 19-20).

Προσεύχομαι συνεχῶς καὶ θὰ εἶμαι αἰωνίως εὐγνώμων εἰς τὸν ἄνθρωπον ποῦ συνέβαλε διὰ μόνου τοῦ φωτεινοῦ του παραδείγματος, διὰ νὰ μὲ φέρῃ εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Χριστοῦ, ποῦ Χάριτι Θεία, λειτουργεῖ εἰς τὴν Φυλακὴν μου, καὶ ὄχι μόνον εἰς αὐτήν, ἀλλὰ εἰς ὅλας τὰς Φυλακὰς τῆς πολυπαθοῦς καὶ μαρτυρικῆς χώρας μας καὶ νὰ τὸν ἀκούσω νὰ μοῦ ὀμιλῇ καὶ νὰ μοῦ γνωρίζῃ τὸ βάθος, τὸ ὕψος καὶ τὸ πλάτος, (κατὰ μέρος βέβαια), τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως Του (Ματθ. ια', 27. Ἀποκ. α', 1-3. Α'. Ἰωάνν. β', 20).

Ἡ ζωὴ μου, τὸ μέλλον μου, καὶ γενικὰ ὀλόκληρον τὸ εἶναι μου, ἀνήκει εἰς τὸν Σωτῆρα μου Χριστόν. (Γαλ. β', 20. Β'. Κορ. ε', 15).

Τώρα καὶ ἐγώ, σὰν ἕνας νέος Ζαχαῖος, παρακαλῶ τὸν Κύριόν μου νὰ μοῦ δώσῃ δύναμιν, διὰ νὰ κάνω ἐπανορθώσεις καὶ νὰ εἶμαι κατὰ πάντα χρήσιμος εἰς τὴν οἰκογένειάν μου, τὴν Πατρίδα μου, καὶ γενικὰ ὀλόκληρον τὸν Κόσμον, διὰ τοῦ ὁποῖου τὴν σωτηρίαν ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ ξύλου τῆς κατάρτας ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς (Ἰωάν. γ', 16. Γαλ. γ', 13).

Ἄρχιμ. ΠΡΟΚ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

ἀκολουθοῦμε πεζοποροῦντες τὸν δρόμο πρὸς τὴν ἱστορικὴ ἐκκλησία τῶν Βλαχερνῶν, θὰ παρακολουθήσωμεν στὴν ἐκκλησία αὐτὴ τὴν συγκινητικὴ ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν. Ἡ ἐποχὴ αὐτὴ τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς στὸ Βυζάντιο δημιουργεῖ κόσμους γεμάτους συγκίνησι. Φέρνει ἀναπολήσεις παλῶν ἐποχῶν καὶ προκαλεῖ τὴν ἀναβίωσιν μεγάλων χριστιανικῶν καὶ ἑλληνικῶν βυζαντινῶν γεγονότων. Μὲ τὸ γλυκὸ βάρος τοῦ φορτίου τῶν ἀναμνήσεων τῆς ἐποχῆς καὶ τῶν γεγονότων αὐτῶν, πού τὸ ἐλαφρύνει διαρκῶς ἓνας δυνατὸς παλμὸς μας, ὀδεύομε πρὸς τὰ παλῆὰ βυζαντινὰ ἀνάκτορα τῶν Βλαχερνῶν μὲ τὴν ἐκκλησία τῆς Παναγίας. Ἐρείπια ἐξαφανισμένα τὰ ἀνάκτορα αὐτὰ πού ἐκτίσθησαν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου διαφυλαγμένα ὁμως ἀκόμη ἔστω καὶ ὑπὸ διαφορετικὴ μορφή ὡς ἐκκλησία. Στὸ δρόμο μας μᾶς σιι οδεύουν σὲ ἀρκετὴ ἀπόστασι ἀπὸ τὸ Φανάρι ἀγριοπερίστερα, οἱ δεχτούρες, πού κάνουν ἐπάνω στὰ καλντιρίμια τὸν περίπατό τους σὰν ἀρχοντικές κοκῶνες καὶ πού σιγοτραγουδοῦν μουρμουριστὰ τὰ μύχια πάθη τους.

Ὅσο προχωροῦμε πλησιάζοντας πρὸς τὸ τέρμα τῆς πορείας μας διασχίζοντας τὸν δρόμο τῆς Ξυλόπορτας μὲ τὶς ἐκκλησίες τῆς Παναγίας τοῦ Μπαλίνου καὶ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου πού ἐστῆγασε γιὰ ἓνα χρονικὸ διάστημα τὸν μεγάλο πατριαρχικὸ ναό, ζωντανεύομε στὴν σκέψι μας τὸν θρύλο, τὴν παράδοσι καὶ τὴν πραγματικὴ ἱστορία τῆς Παναγίας, εἰς μνήμη τῆς ὁποίας ἔχει κτισθῆ ἀπὸ τῶν παλῶν βυζαντινῶν χρόνων ἡ ἐκκλησία αὐτὴ στὸν Ἀἶβαν Σεραΐ, ἐκεῖ σχεδὸν πού τελειώνει ὁ Κεράτιος Κόλπος. Τῆς Παναγίας πού ἐστάθηκε ἡ ὑπέρμαχος στρατηγὸς καὶ διεφύλαξε σὲ πλείστες ὅσες περιστάσεις τὸ Βυζάντιο ἀπὸ τὶς ἐπιδρομὲς τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἀλλοθρήσκων ἐχθρῶν.

Μικρὴ καὶ χωρὶς νὰ προκαλῆ ἐντύπωσι σήμερα στὸν ἐπισκέπτη τῆς ἡ ἐκκλησία αὐτῆ. Ἡ ἀτμόσφαιρά της ὁμως ἀμέσως ζωντανεῖ ἓνα λαμπρὸ ὀραματισμὸ καὶ δημιουργεῖ τὸν ἱερὸ παλμὸ καὶ μιὰ ἀνέκφραστη ψυχικὴ ἀνάτασι. Οἱ πρῶτοι κτήτορες τῆς μνημονεύονται σιωπηλά καὶ εὐλαβικά στὴν μνήμη μας. Αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ αὐτοκράτορος Μαρκιανοῦ καὶ τῆς Ἁγίας Πουλχερίας τῶν αἰοιδίμων κητόρων τῆς ἐκκλησίας! Ἄλλοι βυζαντινοὶ χρονικογράφοι, ὅπως ὁ Προκόπιος, ἀναφέρουν ὡς ἀνακαινιστὴ τοῦ ναοῦ τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανόν. Ἐνας σεβάσμιος γέρος ἱερωμένος χρόνια πολλά στὴν ὑπηρεσία τῆς Παναγίας καὶ τοῦ οἴκου τῆς τῶν Βλαχερνῶν μᾶς συμπληρώνει ὅ,τι δὲν κατάρθρωσαν νὰ ὀλοκληρώσουν οἱ γνώσεις καὶ ἡ μνήμη μας.

Στῆν παλιὰ αὐτῆ ἐκκλησία ἀπὸ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους τῆς ἀνεγέρσεώς της ἐφυλάσσοντο καὶ φυλάσσονται ἀκόμη ὡς σήμερα ἡ εὐλογημένη ἐσθίητα τῆς Θεοτόκου, ἡ Τιμία αὐτῆς Ζώνη καὶ ἡ ἀχειροποίητη εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος Θεοῦ — τὸ Ἅγιο Μανδήλιο— πού τὸ ἐκόμισε καὶ τὸ ἀπέθεσε στὴν ἐκκλησία τῶν Βλαχερνῶν ἀπὸ τῆν Ἐδεσσα τῆς Συρίας ὁ πρεσβύτερος Ρωμανός. Κατεβαίνουμε συγκινημένοι μερικὰ σκαλοπάτια πού ὀδηγοῦν πρὸς τὸ ὑπόγειο, ὅπου ὑπάρχει τὸ ἀγίασμα τοῦ Λοῦμα πού τὸ ἐπεσκέπτοντο καὶ ἐλούοντο οἱ βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες τῆν Παρασκευῆ τῆς τρίτης ἑβδομάδος τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς. Ὁ ἱστορικὸς τοῦ Βυζαντίου Φραντζῆς ἀναφέρει ὅτι ὁ παλαιότερος ναὸς κατεστράφη ἀπὸ πυρκαϊὰ πού ἔθεσαν ἀρχοντόπουλα κυνηγώντας ἀγριοπερίστερα καὶ ἔμεινε ἀπλῶς στὴν κυριότητα τῶν κατακτητῶν τὸ κτῆμα ὡς οἰκόπεδον. Αὐτὸ τὸ ἐρειπωμένο κτῆμα τὸ ἀγόρασε ἡ ἀνοῦσα τότε οἰκονομικῶς συντεχνία τῶν γουναράδων καὶ ἀνήγειρε καινούργιο ναὸ πού ἐστέγασε παλιῆς πολύτιμες εἰκόνες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τῆν εἰκόνα τῆς δεομένης Παναγίας τῆς Βλαχερνιώτισσας.

Ἡ ἀκολουθία τῶν χαιρετισμῶν ἔχει ἀρχίσει. Ἀπὸ τὰ ἀναλόγια τῶν ψαλτῶν ἐξαπολύονται μελωδικὰ τὰ τροπάρια τοῦ Μεγάλου Κανόνος. Κάτω ἀπὸ τὴν φωτισμένη ἀτμόσφαιρα τοῦ ναοῦ αἰσθανόμεθα ἓνα συγκλονιστικὸ ρίγος. Ἀντικρύζουμε μὲ δέος τῆν εἰκόνα τῆς δεομένης Παναγίας πού εἶναι ἡ Ὑπέρμαχος στρατηγὸς γιὰ τῆν ὁποίαν συνετάχθη ὁ εὐχαριστήριος καὶ νικητήριος ὕμνος σὲ ἀνάμνησιν τῆς βοήθειας τῆς Θεοτόκου, χάρις εἰς τῆν ὁποίαν διασώθηκε τὸ Βυζάντιο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἰδίως τοῦ Ἡρακλείου ἀπὸ συνεχεῖς ἐπιδρομῆς τῶν Περσῶν καὶ τῶν Ἀβάρων. Τὴν εἰκόνα αὐτῆ τῆς Παναγίας τῆς Βλαχερνιώτισσας ἐλιτάνευσε ἐπάνω ἀπὸ τὰ κάστρα τὰ γειτονικὰ πρὸς τὴν ἐκκλησία ὁ Πατριάρχης Σέργιος καὶ ἡ λιτανεαία ἔτρεψε σὲ ἄτακτη φυγὴ τοὺς Ἀβάρους πού ἀπειλοῦσαν νὰ κυριεύσουν καὶ νὰ λεηλατήσουν τὴν βασιλίδα. Ἡ ἀνάμνησις τῆς λιτανείας αὐτῆς ἔστω καὶ ὡς μιὰ φευγαλέα ἀστραπὴ τῆς σκέψεώς μας μεταβάλλεται σ' ἓνα παλμὸ στὸν βαθύτερο κόσμον μας. Καὶ ἄθελα μαζί μὲ τὸ ἄλλο πλῆθος τῶν δεομένων πιστῶν πού ἔχει γεμίσει ἀπὸ πολὺ πρῶτὴ τὴν ἐκκλησία ἐνώνουμε καὶ ἡμεῖς τὴν εὐχαριστήριον ἐκδήλωσίν μας πρὸς τὴν ὑπέρμαχον στρατηγόν, τὴν Θεομήτορα.

Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῶ τὰ νικητήρια

ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια.

Ἡ Μασσαλιώτις τῆς Ὁρθοδοξίας ὁ ὕμνος αὐτός. Καὶ ἀλησμόνητες οἱ ἱερὲς αὐτὲς μυσταγωγικὲς στιγμὲς πού ἔδωσε στὴν ἐπίσκεψίν μας

στο ναόν αυτό, πού άλλοτε ήμιλλάτο τὸ κάλλος μὲ τὸ οὐράνιο κάλλος, ἓνα βαθύτερο ψυχικὸ περιεχόμενον.

* * *

Αὐτὴ ἡ ἐκπάγλου ὠραιότητος μορφὴ τῆς δεομένης Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν μᾶς συνώδευσε γιὰ πολλὴ ὥρα ὅταν, μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν, ἐπιστρέψαμε πρὸς τὸ Φανάρι. Καὶ στὴν σκέψι καὶ τὴν ψυχὴ μας ἡ μορφὴ αὐτῆ τῆς Ὑπερμάχου στρατηγοῦ τοῦ Βυζαντίου ἐζωντάνευσε σ' ἓνα ἐναγκαλισμὸ τὴν μορφὴ τῆς Παναγίας πού στάθηκε πάντοτε ἡ προστάτρια καὶ σύμμαχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους σὲ κάθε σκληρῇ ἀγωνιστικῇ του προσπάθεια καὶ περιπέτεια. Συνέχεια τῶν ἀγῶνων τῶν Βυζαντινῶν καὶ οἱ ἀγῶνες τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ Ἔθνους γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν του ἀπὸ μία δυσβάστακτη δουλεία εἶχαν ἀκοίμητο σύντροφον πάντοτε τὴν Παναγίαν. Ἡ ἐπέτειος τῆς 25ης Μαρτίου, ἡμέρας τοῦ μεγάλου ἡρωϊκοῦ ξεκινήματος τῶν ἀγωνιστῶν ἀπὸ τὴν ἱερὴ μονὴ τῆς Ἁγίας Λαύρας καὶ μὲ πρωτοπόρους τὸν Παλαιὸν Πατρῶν καὶ ἄλλους ἐνθουσιώδεις λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου ὑψῶναι τὸν παλμὸ τῆς εὐγνωμοσύνης μας καὶ τὸν εὐχαριστήριον ὕμνον μας πρὸς τὴν Παναγία πού σὲ οὐδεμίᾳ στιγμῇ ἐγκατέλειπε τὸ ἀγωνιζόμενον προσφιλὲς ἔθνος. Ἡ Παναγία πού δὲν ἀφῆκε ποτὲ ἀπροστάτευτο τὸ Βυζάντιον σὲ ὅλες τὶς δύσκολες στιγμὲς τοῦ ἀγῶνος του διὰ τὴν ἑλευθερίαν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν του ἐσυνέχισε τὴν προστασίαν της καὶ στὸ ἀγωνιζόμενον διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν ἔθνος τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Βλαχερνιώτισσα ὡς Εὐαγγελίστρια ἦ καὶ ὑπὸ οἰαδήποτε ἄλλη ὀνομασίᾳ ἐστάθηκε πάντοτε ἡ ὑπέρμαχος τῶν ἀγωνιστῶν. Ἀπλῶσε τὴν σκιά της σὲ στιγμὲς ἀγῶνων σκληρῆς καὶ θανάσιμης. Ἐφύσηξε παντοῦ τὴ ζωηφόρον πνοή της. Καὶ ὅταν ὁ ἐχθρὸς ἐπεχείρησε νὰ βεβηλώσῃ τὸν ἱερὸ χῶρον ὅπου ὑפוῦται μεγαλοπρεπῶς ὁ ἀφιερωμένος εἰς αὐτὴν ναὸς ἐπιτιθέμενος ἀνανδρα τὴν ἡμέρα τῆς λιτανεύσεως τῆς εἰκόνας της ἐναντίον τοῦ ἑλληνικοῦ πολεμικοῦ σκάφους πού εἰσῆρχετο στὸ λιμάνι τοῦ μεγάλου νησιοῦ τῶν Κυκλάδων γιὰ νὰ ἀποδώσῃ τιμὲς πρὸς τὴν ἑορτάζουσα, ἡ Παναγία δὲν ἀφῆκε ἀτιμώρητον τὴν προσβολὴ αὐτὴν καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν καὶ πρὸς τὸ εὐσεβὲς ἔθνος τὸ ἑλληνικόν. Ἔτσι ἡ σύμπτωσης τῆς ὕμνολογίας τῆς Θεοτόκου πού ἐστάθηκε ὑπέρμαχος στρατηγὸς τοῦ ἀγωνιζομένου κατὰ τῶν βαρβάρων Βυζαντίου μὲ τὸν ὕμνον πού ἀναπέμπει πρὸς τὴν Παναγίαν τὴν σύμμαχον τοῦ ἔθνικοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας της ἀγῶνος τὴν ἐπέτειον τῆς ὁποίας ἑορτάζει ὀλόκληρη ἡ φυλὴ τὴν ἡμέραν αὐτὴν τῆς 25 Μαρτίου, ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, γίνεται ἓνας μεγάλος κόσμος πού δονεῖ τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴ ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον καὶ δημιουργεῖ τὸν φευγαλέον ὄραματισμὸ γεγονότων πού διε-

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Ἡ ἄκρα ἐλεημοσύνη τοῦ Ἀββᾶ Βενέδικτου
καὶ τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου.

Κάποτε πού στήν Καμπανία ἔπесе πείνα μεγάλη, ὁ Ἀββᾶς Βενέδικτος πού ἦτανε πιστός καὶ φρόνιμος οἰκονόμος τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἐσταμάτησε διόλου νὰ βοηθῇ τοὺς φτωχοὺς, παρὰ τοὺς ἐμοίραζεν ὅτι εἶχε τὸ μοναστήρι πού ἡγουμένευσεν, ἕως ὅτου ἔλειψαν τὰ πάντα, δὲν εἶχεν ἀπομείνει γιὰ τὸ μοναστήρι τίποτα, παρεκτός λίγο λάδι μέσα σ' ἓνα πῆλινο κιούπι τοῦ κελλarioῦ.

Παρουσιάσθηκε λοιπὸν μπροστά του κάποιος διάκος, πού τὸν ἐλέγανε Ἀγαπητό, καὶ θερμοπαρακάλεσε τὸν ἅγιον αὐτὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ νὰ διατάξῃ νὰ τοῦ δώσουνε λίγο λάδι. Κι' ὁ μακάριος, πού τίποτες ἄλλο δὲν εἶχε στὸ νοῦ του παρὰ πὼς νὰ βοηθῇ τοὺς φτωχοὺς καὶ νὰ σκορπᾷ καὶ νὰ μοιράζῃ τὸ καθετί του, ἐπρόσταξε νὰ τοῦ δώσουνε ὅσο λάδι εἶχεν ἀπομείνει.

Ὁ κελλάρης λοιπὸν τοῦ Μοναστηριοῦ συμμορφώθηκε μὲν στὸ πρόσταγμα τοῦ ἁγίου Πατέρα, ὄχι ὅμως τελειῶς καὶ ὅλως διόλου γιὰτι δὲν τοῦ γέμισεν τὴ στάμνα πού κρατοῦσε, παρὰ ἀφήνοντας

δραματίσθηκαν στὸ Βυζάντιο καὶ στήν σύγχρονη Ἑλλάδα βραδύτερα. Μιὰ ἄλλη λιτάνευσις στὰ κάστρα γύρω ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῶν Βλαχερνῶν καὶ ἡ ἐξόρμησις τῶν πρωταθλητῶν τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας ἀπὸ τὴν μονὴν τῆς Ἁγίας Λαύρας μὲ τὸ ἱστορικὸν Λάβαρο ἐπὶ κεφαλῆς καὶ μὲ τὴν δέσι τῶν ἀγωνιστῶν πρὸς τὴν ὑπέρμαχον στρατηγὸν καὶ σύμμαχον Θεομήτορα.

Ἡ ἱστορία στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων ἔχει μίαν ἀδιάσπαστη συνέχεια. Καὶ ἡ ἱστορία τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ ἔθνους ἔχει τὴν συνέχειάν της σ' ἓνα ὑπέρτατο ἀγῶνα, τοῦ ὁποῦ ἡγήθηκε ἡ μεγάλη Δέσποινα, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπευθύνονται σήμερα σὲ κάθε ὀρθόδοξο ἑλληνικὸ νὰ ὀ δοξολογίης καὶ τὰ εὐχαριστήρια.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

Σημ. Εἰς τὸ τελευταῖον ἄρθρον περὶ τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς ζωῆς καὶ πνευματικῆς κινήσεως εἰς τὰς Κυκλάδας ἀνεφέρθη ἐκ παραδρομῆς ὅτι ὁ ἐκ Σίφνου ποιητῆς Ἀριστ. Προβελέγγιος εἶναι ὁ ποιητῆς τοῦ Ματρώζου. Τὸ ἐπικολυρικὸν αὐτὸ ποίημα ὀφείλεται εἰς τὸν ἐκ Πειραιῶς ποιητὴν Γεώργιον Στρατήγη.

Β. Η.

άρκετο μέσα στο πιθάρι, τούδωκε λίγο, για να οικονομήσει την περίστασή του.

Ἐφώναξε λοιπὸν σὲ λίγο τὸν κελλάρη του ὁ ἅγιος Πατέρας καὶ τὸν ἀρώτησε, ἂν ἔδωκε, ὅπως τὸν ἐπρόσταξεν, ὅλο τὸ λάδι. Κι' ἐκεῖνος εἶπε τὴν πᾶσαν ἀλήθεια· πῶς τούδωκε δηλαδὴ λίγο, καὶ ὄχι ὅλο. Ἐπρόσθεσε μάλιστα, πῶς τῶκαμεν αὐτό, γιατί ἂν τοῦ τῶδινεν ὅλο, καθὼς τὸν εἶχε προστάξει, οἱ ἀδελφοὶ δὲν θάχανε οὔτε μιὰ σταγόνα γιὰ παρηγοριά τους.

Ἐθύμωσε τότε πολὺ ὁ ἅγιος ἐκεῖνος ἀνθρώπος, ποῦ ἦτανε πάντα του πρῶος καὶ ἡμερὸς σὰν ἀρνάκι, κι' ἐπρόσταξε τοὺς ἀδελφούς νὰ πάρουνε τὸ κιούπι ἀπὸ τὸ κελλάρι, κι' ἔτσι ὅπως ἦτανε μὲ τὸ λάδι ποῦ εἶχεν ἀπομείνει, νὰ τὸ πετάξουνε ἔξω, γιὰ νὰ μὴν ὑπάρχη στὸ Μοναστήρι τίποτα ποῦ νὰ προέρχεται ἀπὸ παρακοή. Κι' ὅπως τὸ πρόσταξεν ὁ ἅγιος, ἔτσι κι' ἐγίνηκε.

Κάτω λοιπὸν ἀπὸ τὴν πορτοπούλα ποῦ τὸ πέταξαν ἦτανε γκρεμνὰ καὶ σωρὸς ἀπὸ πέτρες μεγάλες, ποῦ ἐπάνω τους ἔπεσε τὸ πῆλινον ἐκεῖνο πιθάρι. Κι' ὅμως, ὦ, τοῦ θαύματος δὲν ἔπαθε τίποτε, σὰν νὰ μὴν εἶχε πέσει. Γιατί, ἂν καὶ τὸ ὕψος ἀπὸ τὸ ὁποῖο τῶρριξαν ἦτανε πολὺ, οὔτε τσαγγρουνίσθηκε κἀν, καὶ δὲν ἐχύθηκεν οὔτε μιὰ σταγόνα.

Ἐδωκε λοιπὸν τὴν ἄδειαν ὁ ἅγιος Πατέρας νὰ τὸ φέρουνε πίσω, κι' ὅπως ἦτανε καὶ βρισκόντανε νὰ τὸ δώσουνε σ' αὐτὸν ποῦ τὸ ζήτησε· ἐπρόσταξεν ἀκόμη νὰ μαζευθοῦνε ὅλοι οἱ ἀδελφοί· καὶ μπροστὰ σ' ὅλους ἤλεγξε αὐτὸν ποῦ παράκουσε τὴν ἐντολή του γιὰ τὴν ἀπιστία του καὶ γιὰ τὴν λιγοκαρδιωσύνη του. Ὑστερα δὲ ἀπ' αὐτὸ ἀφωσιώθηκεν ὁ μακάριος στὴν προσευχή.

Στὸν τόπο λοιπὸν ποῦ ἔκανε τὴν προσευχή του βρισκόντανε ἓνα μεγάλο πῆλινο πιθάρι, ποῦ ἦτανε σκεπασμένο. Ὅσπν ὥρα λοιπὸν ἔκανε τὴν προσευχή του, τὸ σκέπασμα ἀνασηκωνότανε, σὰν νὰ τὸ σήκωνε κάποιος ἀπὸ μέσα. Καὶ δὲν πέρασεν ὥρα πολλή, ποῦ ἀνασηκώθηκεν ὅλως διόλου, καὶ ξέχειλο ἀπὸ λάδι τὸ πιθάρι ἄρχισε νὰ χύνεται, κι' ἐπλημμύριζε τὸ μέρος ποῦ ἔκανε τὴν προσευχή του. Κι' ὅταν τὸ εἶδεν αὐτὸ ὁ μακάριος ἐσταμάτησε τὴν προσευχή του, καὶ φωνάζοντας αὐτὸν ποῦ παράκουσε τὴν ἐντολή του, τὸν ἐνουθέτησε πατρικὰ καὶ τοῦ εἶπε — Ποτέ σου, τέκνο μου, νὰ μὴν παρακοῦης· παρὰ νάχης πίστη στὸ Θεό, ὅπως ταιριάζει νάχη κάθε Χριστιανός, καὶ πολὺ περισσότερο ὅσοι ἔχουνε φορέσει τὸ ἀγγελικὸ σχῆμα. Κι' αὐτὸς ἐγονάτισεν ἐμπρός του κι' ἀγκαλιάζοντας τὰ σεβάσματα πόδια του τοῦ ζητοῦσε μὲ δάκρυα νὰ τὸν συγχωρήσῃ γιὰ τὸ λάθος του. Κι' ὁ ἅγιος Πατέρας τὸν ἐσυγχώρησε πρόθυμα. Κι' ἀπὸ τότες δὲν ξανάπεσε στὸ λάθος τῆς παρακοῆς.

Ἐνα παρόμοιο θαῦμα συνέβηκε στή μεγάλη Λαύρα τοῦ ἁγίου Εὐθύμιου. Κάποτε δηλαδή πού τῆς εἶχανε λείψει οἱ τροφές καί οἱ ἀδελφοί τᾶφερναν δύσκολα κι' ἐστενοχωριούντανε πολύ, κάποιιο Ἀρμένιοι, πού δέν ἦτανε λιγώτεροι ἀπό τετρακόσιους, ἐλοξοδρομήσανε κατεβαίνοντας ἀπό τήν Ἁγία Πόλη, καί σάν νά τοὺς καθοδήγησε κάποιος, ἐλοξοδραμήσανε ἀπό τὸ δρόμο τοὺς κι' ἐπήγανε κι' ἐκαταλύσανε στή Λαύρα του.

Ὅταν λοιπὸν τοὺς εἶδε ὁ μέγας ἐκεῖνος, κι' ἔμαθε πὼς ἡ πρόθεσή τους ἦτανε νά ξεκουραθοῦνε λίγο ἀπὸ τὴν πεζοπορία τους, ἐφώνασε τὸν Δομιτιανό, πού τὸν εἶχε διορίσει οἰκονόμο τῆς Λαύρας καί τὸν ἐπρόσταξε νά τοὺς περιποιηθῆ καί νά τοὺς δώσῃ νά φάνε.

Αὐτός, σάν ἄκουσεν ἕνα τέτοιο πρᾶγμα, ἐτόλμησε ν' ἀντιλογηθῆ με σεβασμό καί εἶπε στὸν ἅγιο Πατέρα, πὼς τὸ Μοναστήρι δέν ἔχει τίποτε, καί πὼς δέν ὑπάρχει οὔτε μιᾶς ἡμέρας τροφή γιὰ τοὺς ἀδελφούς. Κι' ἐκεῖνος, πού εἶχε τὰ θάρρητά του σ' Ἐκεῖνον πού ἔκαμε τὴν πάμπτωχη χήρα νᾶχη τέτοιο πλοῦτον ἀγαθῆς προαίρεσης, ἐπρόσταξε τὸν Δομιτιανὸ νά πάῃ στὸ ἀρτοφυλακεῖο τῆς Λαύρας. — Ἐκεῖ θὰ μάθῃς καί θὰ γνωρίσῃς καλά, τοῦ εἶπε, τί ἀξίζουνε οἱ ἀνθρώπινοι λογιισμοὶ καί τί μπορεῖ νά οἰκονομήσῃ στὸν ἄνθρωπο ἡ θεία Χάρι.

Κι' αὐτὸς συμμορφώθηκε στήν ἐντολή του· κι' ὅταν ἐφθασεν ἐκεῖ — μεγάλα εἶναι τὰ θαυμάσιά Σου, Χριστε μου— Βρῆκε τὸ ἀρτοφυλακεῖο νᾶναι γεμάτο ἀπὸ ψωμιά· καί μάλιστα ἦτανε τόσα πολλά, πού ἀπὸ τὸ πλήθος τοὺς δέν μποροῦσε νανοῖξῃ ἢ πόρτα· καί γι' αὐτὸ ἐφώνασεν κι' ἄλλους ἀδελφούς, γιὰ νά τὸν βοηθήσουνε. Καί μόλις ὑποχώρησε, ἐσάστισε κυριολεκτικὰ ἀπ' αὐτὸ πού εἶδε. Γιατὶ ὑπῆρχανε ἀναρίθμητα ψωμιά, μὰ καί λάδι καί κρασί κι' ἄλλα λογῆς λογῆς ὄσπρια πάρα πολλά, ἀνάλογα πρὸς τὴν προαίρεση τοῦ ἁγίου Εὐθύμιου στὸ νά δίνῃ!

Κι' ὁ Δομιτιανός, πού κατάλαβε πὼς ὅλα αὐτὰ ἦτανε συνέργεια τῆς θείας Χάρης, ἔτρεξε στὸν μέγало Ἅγιο, καί πέφτοντας στὰ πόδια του, τοῦ ζητοῦσε συγχώρεση γιὰ τὴν μικρολογία του καί τὴν μικροψυχία του.

Ἀπὸ τὴν ζωὴ τοῦ ἁγίου Μαρκιανοῦ.

Ὅταν ἐγίνονταν, με τὴν παρουσία τοῦ Βασιλέα καί τοῦ Πατριάρχῃ, τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας, πού ἀπὸ τὰ θεμέλιά του τὸν ἀνήγειρεν ὁ μέγας Μαρκιανός, ἐμαζεύθηκεν, ὅπως ἦτανε φυσικό, πλήθους πολὺ κι' ὀλόκληρη σχεδὸν ἡ περλιτεία. Τὴν ὥρα λοιπὸν ἐκείνη κάποιος φτωχὸς ἐπλησίασε τὸν ἅγιο, καί κυττάζοντας ἐπίμονα τὰ χέρια του, τοῦ ζητοῦσε νά τοῦ δώσῃ κάτι, γιὰ νά ἡμερώσῃ τὴν ἀγρία πεῖνά του. Ἐκεῖνος,

πού τῆ στιγμῆν ἐκείνη δὲν εἶχε τίποτα μαζί του, καί πού μόνο τὸ θησαυρὸ τῆς καλωσύνης καί τῆς φιλανθρωπίας του ἔκλεινε στὴν καρδιά του, ἀποτραβήχθηκε λιγάκι κι' ἐκύτταξε γύρω τριγύρω, γιὰ νὰ βρῆ κάποιον ἀπόμερο τόπο. Ἐγδύθηκε λοιπὸν ἀπὸ τὸ μοναχικὸ ρούχο πού φοροῦσε, κι' ἐνῶ μποροῦσε μιὰ χαρὰ νὸ τ' ἀρνηθῆ τὴν ἐλεημοσύνη πού τοῦ ζητοῦσε, γιὰτὶ τὰ μάτια τοῦ Παντεπόπτη Θεοῦ πού τὸν ἔβλεπεν, ἤξεραν πὼς δὲν εἶχε τίποτα, τοῦδωκε πρόθυμα τὸ μοναδικόν του αὐτὸ ρούχο. Γιατὶ, ἂν δὲν τοῦ τῶδινε, φοβούντανε πὼς θὰ λυπήσῃ τὸ Θεό. Γιὰ νὰ σκεπάσῃ δὲ κατόπιν τὴ γύμνια του, ἐφόρεσε τὸ στιχάρι καί τὸ ἱερατικὸ του φελόνι, καί τῶσφιγγε γιὰ νὰ μὴν φανερωθῇ.

Ὅταν λοιπὸν ἐμαζευθῆκανε ὅλοι μέσα στὸ ἱερό, ὁ Πατριάρχης ἐπρόσταξεν νὰ κάμῃ ἐκεῖνος τὴ θεία μυσταγωγία. Καί τότε ὅλοι τους πού ἦτανε μαζεμένι ἐκεῖ κι' ὁ Πατριάρχης πρῶτος, εἶδανε ἕνα πρᾶγμα παράξενον καί κρυφόν, πού τῶβλεπαν μὲ τὰ μάτια τους καί δὲν τὸ πίστευαν. Γιατὶ ἐφαινότανε ὁ ἅγιος νὰ φορῆ ἕν βασιλικὸ φόρεμα, πού ἦτανε καταπλούμιστο κι' ὀλοκέντητο μὲ χρυσάφι· καί πού ξάστραφτε στὶς ἄκρες τῶν χειρῶν τὴν ὥρα πούδινε τὴν ἀγία μετάληψη στοὺς πιστοὺς.

Τῶβλεπαν λοιπὸν τὸ θαῦμα αὐτό, κι' ἄλλοι τους μὲν τὸ κρατοῦσανε μέσα τους μυστικόν, κι' ἄλλοι τῶλεγαν σὲ ἄλλους, γεμάτοι ἀπὸ ζήλεια καί φθόνον. Κάποιοι λοιπὸν ἀπ' τοὺς τελευταίους αὐτοὺς ἐπήγανε καί τῶπανε καί στὸν Πατριάρχη, πού ἐνόμιζαν πὼς δὲν τὸ πῆρην εἰδήσι, καί τὸν κατηγοροῦσανε μαζί καί τὸν διέβαλλαν. Κι' ὁ Πατριάρχης τοὺς ἀπάντησε πὼς τὸ εἶδε κι' αὐτός, μὰ δὲν ἤξερε πὼς ἐγίνηκεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα κι' ἀποροῦσε.

Σὰν ἐτελείωσεν λοιπὸν ἡ θεία λειτουργία, ὁ Πατριάρχης ἐφώναξεν ἰδιαιτέρως τὸν Ἅγιο, καί τὸν ἤλεγξε γιὰ τὴ στολὴ του ἐκείνη, λέγοντάς του, πὼς αὐτὰ δὲν ταιριάζουνε στοὺς ἱερεῖς, ἀλλὰ ο' ἀνθρώπους Παλατιανούς. Ὅταν ὁμως τὸν εἶδε ν' ἀπορήσῃ καί νὰ παραξενευθῆ γι' αὐτὰ πού τοῦλεγεν, καταπλάγηκε περισσότερον ὁ ἴδιος καί γονατίζοντας μπροστά του τὸν παρακαλοῦσε μὲ δάκρυα νὰ μὴν τὸν ξεσυνερισθῆ καί νὰ λογιάζῃ σὰν ἀνείπωτα τὰ ὅσα τοῦ εἶπε· — Μ' ἐγέλασαν, τοῦλεγε, τὰ μάτια μου, γατὶ καί τὸ νὰ μοῦ περᾶσῃ μόνον ἀπὸ τὸ νοῦ μου ἕνα τέτοιο πρᾶγμα, εἶναι ἀληθινὴ τρέλλα.

Ἐπειδὴ ὁμως ἐνόμιζε πὼς εἶναι καί βλακεία, νὰ μὴν πιστεῦῃ κανένας τὰ ἴδια του τὰ μάτια, τὸν ἐπλησίασε κι' ἀνασήκωσε τὸ φελόνι του καί τὸ στιχάρι του. Καί τότες κατάλαβε πὼς αὐτὸ πού τοῦ εἶπανε καί πού τὸ εἶδε καί μονάχος του, ἦτανε ἕνα ἀληθινὸ θαῦμα. Γιατὶ τὸ χουσὸ ρούχο πού ἐβλέπανε, δὲν ὑπῆρχε πουθενά. Κι' ὁ Ἅγιος, χωρὶς νὰ ἱερατικά του ἄμφια ἦτανε ὀλόγυμνος, καί σκεπασμένος μονάχα, μὲ τὰ ὀλόχρυσά φορέματα τῆς ἀρετῆς.

Ἑορτολογικά ἐπίκαιρα

Η ΤΙΜΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟ

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας τιμᾷ πρεπόντως τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο, βλέποντάς τὴν νὰ στέκεται ψηλότερα ἀπὸ κάθε ἄλλο λογικὸ ὄν τῆς ὁρατῆς καὶ ἀοράτου κτίσεως. Τὴν ἀποκαλεῖ ἀνωτέρα ὄλων τῶν ποιημάτων τοῦ Ὑψίστου κι' αὐτῶν ἀκόμη τῶν Ἀσωμάτων Δυνάμεων. Τὴν τιμᾷ καὶ τὴν ὑμνεῖ σὰν τὸ πιὸ μεγάλο καύχημα τῶν οὐρανῶν καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἀνάλογη εἶναι ἡ τιμὴ πρὸς τὴν Παναγία καὶ τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μὲ παρέκκλίσεις, τόσο στὸ δόγμα ὅσο καὶ στὴν πράξι τῆς εὐσεβείας, μὲ ὑπερβολές, ποὺ δὲν δικαιολογοῦνται οὔτε στηρίζονται ἅμεσα καὶ καθαρὰ στὴν Ἁγία Γραφή καὶ τὴν Ἱερὰ Παράδοσι, ὅπως τὰ δόγματα τῆς Ἀμιάντου Συλλήψεως καὶ τῆς Μεταστάσεως, ἡ διδασκαλία περὶ συλλυτρωτίας κ.λ.π. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, μὲ τὴν πνευματικὴ διαύγεια καὶ τὸν πνευματικὸ πραγματισμό, ποὺ διακρίνουν τὴ διδασκαλία τῆς καὶ τὴ λειτουργικὴ τῆς πράξι, διατηρεῖ ἀνέκαθεν, μέσα στὴν ἀπεριόριστη τιμῇ, ποὺ ἀποδίδει στὴν Παναγία, τὶς διακρίσεις ἐκεῖνες, μὲ τὶς ὁποῖες αὐτὴ ἡ τιμὴ προφυλάσσεται ἀπὸ κάθε ἐπικίνδυνη παρέκκλισι. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ, γιὰ τοὺς γνωστοὺς λόγους, ὁ Προτεστантиσμός ἔχει θέσει αὐτὴν τὴν τιμῇ, ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴ Γραφή καὶ τὴν πράξι τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, στὸ περιθώριο. Ἀπέναντι κυρίως στὴν πλάνη αὐτὴ τῆς Διαμαρτυρήσεως, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τοιζεῖ μὲ ἔμφασι τὶς βάσεις πίστεως τὶς σχετικὲς μὲ τὴν τιμὴ πρὸς τὴ Θεοτόκο. Διαβάζουμε στὴν περίφημη «Ὁμολογία» τοῦ μητροπολίτου Κιέβου Πέτρου (1638): «Τοῦ Χριστοῦ ἡ

Αὐτὸ ἔκαμε τὸν Πατριάρχη νὰ σαστίσῃ. Καὶ τὸ ἴδιο ἐσάστισαν κι' ὄλοι οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ ἄρχοντες ποὺ ἦτανε μαζεμένοι καὶ ποὺ ἐν τῷ μεταξύ τὰ εἶχανε μάθει ὅλα, κι' ἐδόξαζαν ὄλοι τοὺς τὸ Θεὸ καὶ τὸν ὑπεράξιο λειτουργό του.

Γιατὶ ὁ ἅγιος τὰ ἐπρόφθανεν ὅλα· καὶ δὲν ἔμενε ναὸς τοῦ Θεοῦ ποὺ νὰ μὴν τὸν συντρέχῃ· κι' ἄλλους νέους πολλοὺς ἐκτιζε· καὶ τοὺς ἀναγκαμένους βοηθοῦσε, κι' ὅπου ἦτανε φτωχός, τὸν ἐσύντρεχε, μ' ὄλη του τὴ δύναμη. Κι' ὄλη νύκτα ὁ θαυμασίος ἐγύριζε τὰ στενὰ καὶ τὶς ροῦγες τῆς πολιτείας, κι' ἂν εὕρισκε πουθενὰ κανένα μισοπεθαμένο ἀπὸ τὴ γύμνια καὶ τὴ πείνα καὶ ποὺ δὲν τὸν ἐχαμπάριζε κανεὶς, ἐνόμιζε πὼς εὕρισκε κανένα θησαυρό· καὶ τὸν συμμαζεύε καὶ τὸν ἔντυνε, καὶ τὸν ἀνάσταينه καὶ τὸν ξανάφερνε στὴ ζωὴ καὶ στὰ σύγκαλά του.

Ἀπόδοσι ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

ἐνανθρώπησις ἐγένηκε μὲ τὴν συνεργασίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὥστε, καθὼς ἡ Παρθένος πρὶν τῆς συλλήψεως ἦτον παρθένος, οὕτω καὶ εἰς τὴν σύλληψιν καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν σύλληψιν ἔμεινε παρθένος... Διὰ τὴν πάναγνον παρθένον τὴν Θεοτόκον, Μαρίαν, τὴν ὁποίαν ἔστοντας νὰ ἀξιωθῆ νὰ πληρώσῃ τόσον μυστήριον, ἔχουσι χρέος ὅλοι οἱ Ὀρθόδοξοι νὰ τὴν δοξάζουσι πρεπούμενα καὶ νὰ τὴν εὐλαβοῦνται ὡς μητέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ὡς Θεοτόκον. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία χαιρετισμὸν τῆς ἔκαμε, συνθεμένον ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ ἀρχαγγέλου καὶ τῆς ἁγίας Ἐλισάβετ, βάνοντας καὶ αὐτὴ ἀνάμεσα κάποια ὀλίγα εἰς τὸν τρόπον τοῦτον· Θεοτόκε Παρθένε, χαίρε κεχαριτωμένη Μαρία, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου, ὅτι Σωτήρα ἔτεκες τῶν ψυχῶν ἡμῶν.... Εἰς τὸν ἴδιον χαιρετισμὸν εἶναι καὶ τούτῃ ἡ διδασκαλία, ὅπου μᾶς διδάσκει νὰ τὴν ὀνομάζωμεν Θεοτόκον, διὰτὶ αὐτὴ ἐγέννησε τὸν Θεὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἀπ' αὐτὴν ἐγεννήθηκεν ὁ Χριστὸς Θεὸς τέλειος καὶ ἀνθρωπὸς τέλειος. Ἔτι δὲ εὐρίσκεται καὶ τοιαύτη διδασκαλία εἰς τὸν χαιρετισμὸν τοῦτον, εἰς τὸν λόγον ὅπου ὀνομάζει τὴν Παρθένον κεχαριτωμένην, ἥγουν πῶς αὐτὴ εἶναι μέτοχος τῆς θείας χάριτος περισσότερον παρὰ κανένα ἄλλο κτίωμα, διὰτὶ εἶναι μήτηρ Θεοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία τὴν ὑψώνει ὑπὲρ τὰ Χερουβὶμ καὶ τὰ Σεραφίμ. Καὶ τώρα αὐτὴ ὑπεραίρει πάσας τὰς χορείας τῶν ἀγγέλων, ἰσταμένη ἐκ δεξιῶν τοῦ Υἱοῦ τῆς ἐν πάσῃ τιμῇ καὶ δόξῃ, καθὼς ὁ ψαλμωδὸς λεγεί· παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου, ἐν ἱματισμῷ διαχρύσω περιβεβλημένη, πεποικιλμένη. Τὸν χαιρετισμὸν τοῦτον καθένας ἀπὸ τοὺς Ὀρθόδοξους Χριστιανούς πρέπει μετ' εὐλαβείας νὰ τὸν λέγῃ, ζητώντας τὴν μεσιτείαν τῆς Παρθένου· πολλὰ γὰρ ἰσχύει δέησις μητρὸς πρὸς εὐμένειαν υἱοῦ. Καὶ ὁποῖος θέλει νὰ εἶναι πρὸς αὐτὴν εὐλαβής, ἄς διαβάξῃ τὸν ἀκάθιστον Ὕμνον καὶ τὰς Παρακλήσεις καὶ τοὺς λοιποὺς ὕμνους τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς πρὸς δόξαν αὐτῆς συντεθέντας».

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δὲν χάνουν εὐκαιρίαν νὰ φωταγωγήσουν τὴν διδασκαλίαν τῆς ὡς πρὸς τὴν ὀφειλομένην στῆ Θεοτόκον τιμῇ, ὁ δὲ Βασίλειος Σελευκείας ἄριστα συνοψίζει τὶς αἰτίαι, πού βρίσκονται πίσω ἀπ' ὅλη αὐτὴ τὴν θεολογικὴν καὶ λειτουργικὴν παραγωγή, γράφοντας: «Δι' ὧν γὰρ τὸν Εὐεργέτην δοξάζομεν καὶ τὴν αὐτοῦ μητέρα συνδοξάζομεν». Καὶ πράγματι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, στῆ λειτουργικῇ τῆς πράξι, δὲν παραλείπει νὰ ὑμῆ παράλληλα πρὸς τὸν Υἱὸ καὶ τὴν Μητέρα σὲ κάθε ἀκολουθία, ἔχοντας ὀρίσει γιὰ τὴν Παναγία καὶ ἰδιαιτέρες ἑορτές, τὶς λεγόμενες θεομητορικες, καὶ ἰδιαιτέρες ἀκολουθίας, ὅπως οἱ Παρακλήσεις κι' ὁ Ἀκάθιστος. Οἱ ναοί, πού εἶναι ἀφιερωμένοι στῆ Θεοτόκον (κυρίως Εὐαγγελισμός,

Κοίμησις) ξεπερνούν σὲ ἀριθμὸν κάθε ἄλλου Ἀγίου, ἐνῶ τὰ ἐπίθετα μὲ τὰ ὁποῖα ἡ ἱερὰ ὑμνωδία καὶ ἡ λαϊκὴ εὐσέβεια στολίζουν τὸ ὑπερῦμνητο ὄνομα τῆς, παρμένα καὶ ἀπὸ τούς ποικίλους εἰκονογραφικούς τύπους τῆς, εἶναι ὀλόκληρος γαλαξίας.

Ἡ τιμὴ πρὸς τὴ Θεοτόκο εἶναι πάντα ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ μόνιμα, βαθεῖα καὶ ζωηρὰ φανερώματα τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας σὲ κάθε γενεά. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ στὶς ἡμέρες μας. Τίποτε δὲν εἶναι ἱκανὸ νὰ μειώσῃ στὸν ὀρθόδοξο λαὸ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἀφοσίωσι στὴν Παναγία. Ἡ ἀγάπη κ' ἡ ἀφοσίωσις στὴ Θεοτόκο εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ κύρια στοιχεῖα τοῦ πνευματικοῦ βιώματός του, συνδεδεμένο ἄμεσα καὶ ἀξεχώριστα μὲ τὴν πρὸς τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸ λειτουργικὴ ἀναφορά.

Ἡ νεωτέρα ὀρθόδοξος Θεολογία, ἀκολουθῶντας τὰ ἴχνη τῶν Πατέρων, ἀσχολεῖται μὲ ἀνάλογη ἐπιμονὴ στὸ νὰ τονίσῃ τὴν ὑψηλὴ θέσι τῆς Θεοτόκου μέσα στὸ δόγμα καὶ στὴ πρᾶξι τῆς Ἐκκλησίας κ' ἔχει προσφέρει ὄχι μικρὴ συμβολὴ στὴν ἐποικοδομὴ τοῦ Ὀρθόδοξου πληρώματος μὲ τὸ νὰ ποδηγετῆ, κατὰ τὸν ὑγιᾶ αὐτὸ τρόπο, τοὺς διακόνους τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς κατηχήσεως. Εἶναι δὲ βέβαιον, ὅτι μὲ τὴν ἐντονώτερη ἀνθησι τῆς θεολογικῆς αὐτοσυνειδησίας τῆς Ὀρθοδοξίας, ποὺ παρατηρεῖται στὶς ἡμέρες μας, θὰ γίνῃ ἀκόμη γονιμώτερη ἢ πρὸς τὴν πλευρὰ αὐτῆ ἐργασία.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

= Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α =

Εὐαγγέλιον Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Τὸ κοινωνικὸν ἔργον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. — **Ἀμμωνᾶ**, Ἀναδρομὴ εἰς τὰ περασμένα. Ἡ Ἁγία Δύναμις. — **Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Ἀθ. Καλύβα**, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Στάχυα ἀπ' τὸν ἀγρό Του. Τελικὴ Κρίσις. — **Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη**, Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Ἅγιοι Τόποι. «Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» Μέρος Τρίτον. Ψυχοφελεῖς ἐπιστάσεις ἐκ τοῦ Λευϊτικοῦ ὑπὸ **Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρως** (Ἀπὸδ. Θεοδόση Σπεράντσα). — **Ἀρχιμ. Προκοπ. Παπαθεοδώρου**, Πλειότερον καὶ καθαρότερον φῶς στὴν νεολαίαν μας. — **Βασ. Ἡλιάδη**, Ἡ θεία εὐνοια πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Ἡ ὑπέρμαχος στρατηγὸς καὶ προστάτρια τῆς φυλῆς. Ὁ ὀρθόδοξος λαὸς ἀναπέμπει εὐχαριστίας καὶ ὕμνους πρὸς τὴν Παναγίαν τῶν Βλαχερνῶν καὶ τὴν Εὐαγγελίστριαν. Ἡ συγκινητικὴ σύμπτωσις δύο μεγάλων μουσταγωγιδῶν. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινὸν» ἢ «Συναγωγῆ ἠθικῶν διδασκαλιῶν». Ἀπόδοσις **Ἀνθίμου Θεολογίτη**. — **Βασ. Μουστάκη**, Ἐορτολογικὰ ἐπίκαιρα. Ἡ τιμὴ πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο,

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰασιῦ 1. Ἀθῆναι.